

SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA
FAKULTA EKONOMIKY A MANAŽMENTU

2117925

ŠTRUKTÚRA A DYNAMIKA FINANČNÝCH ZDROJOV

2010

Bc. Lucia Filkusová

**SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA
FAKULTA EKONOMIKY A MANAŽMENTU**

ŠTRUKTÚRA A DYNAMIKA FINANČNÝCH ZDROJOV

Diplomová práca

Študijný program:	Ekonomika podniku
Študijný odbor:	3. 3. 16. ekonomika a manažment podniku
Školiace pracovisko:	Katedra informačných systémov
Školiteľ:	doc. Ing. Žofia Hacherová, PhD.

Nitra 2010

Bc. Lucia Filkusová

Čestné vyhlásenie

Podpísaná Lucia Filkusová vyhlasujem, že som záverečnú prácu na tému „Štruktúra a dynamika finančných zdrojov“ vypracovala samostatne s použitím uvedenej literatúry. Som si vedomý zákonných dôsledkov v prípade, ak uvedené údaje nie sú pravdivé.

V Nitre 15. apríla 2010

Lucia Filkusová

Pod'akovanie

Touto cestou vyslovujem pod'akovanie pani doc. Ing. Žofii Hacherovej, PhD. za pomoc, odborné vedenie, cenné rady a pripomienky pri vypracovaní mojej diplomovej práce.

V Nitre 15. apríla 2010

Lucia Filkusová

Abstrakt

Podniky potrebujú k uskutočňovaniu svojej podnikateľskej činnosti kapitál. Kapitál sa do podniku dostáva prostredníctvom finančných zdrojov. Finančné zdroje rozoznávame interné a externé, podľa toho ako ich podnik získava.

Cieľom diplomovej práce bolo sledovanie štruktúry a dynamiky finančných zdrojov. K čiastkovým cieľom bolo možné zaradiť teoretické vymedzenie jednotlivých finančných zdrojov, rozbor finančných zdrojov vo vybranom podniku, zistenie kapitálovej štruktúry a optimálnej finančnej štruktúry, vykonanie finančnej analýzy na základe podkladov získaných z účtovných výkazov, zhodnotenie finančnej situácie podniku a návrh opatrení na odstránenie zistených nedostatkov.

Na základe rozboru jednotlivých finančných zdrojov vo vybranom podniku bola zistená ich štruktúra a na čo boli jednotlivé zdroje použité v sledovanom období 2006 – 2008. hodnotenie štruktúry a dynamiky finančných zdrojov bolo uskutočnené v Agrodružstve Senné. Taktiež bol zistený ich prírastok alebo úbytok v jednotlivých rokoch. Následne sa zhodnotila štruktúra podnikového kapitálu a zistilo sa, či je hodnotené družstvo prekapitalizované alebo podkapitalizované. Uskutočnenou finančnou analýzou bola zistená finančná situácia skúmaného družstva. Na finančnú analýzu boli spracované údaje z účtovných výkazov – súvahy, výkazu ziskov a strát a poznámok. Na základe zistených údajov bola zhodnotená finančná situácia a následne prijaté námety na zlepšenie súčasného stavu.

Finančné zdroje sú nevyhnutné na uskutočňovanie podnikateľskej činnosti, lebo bez nich by podnik nemal kapitál. Podnik by ich mal mať v dostatočnom množstve, aby bol schopný získať dostatočný kapitál na financovanie svojich potrieb. Preto je potrebné sledovať v každom podniku vývoj finančných zdrojov, ich štruktúru a výšku.

Kľúčové slová:

finančné zdroje, externé a interné zdroje, účtovné výkazy, finančná situácia, finančná analýza

Abstract

Companies need to conduct its business capital. The capital of the company to receive adequate financial resources. Resources distinguish internal and external, depending on how the enterprise obtains.

The aim of this thesis was to investigate the structure and dynamics of financial sources. The targets to be included in the theoretical definition of individual financial resources, financial analysis in every enterprises, finding the optimal capital structure and financial structure, conduct financial analysis on the basis of the information obtained from financial statements, evaluate the financial situation and propose measures to remedy the deficiencies.

Based on the analysis of the various resources in selected enterprises, their structure has been established and what are the different sources used during the period from 2006 – 2008. Evaluation of the structure and dynamics of financial resources was done in Agrodružstvo Senné. It was also found to increase or decrease each year. Then assess the company's capital structure and found that it is rated collective farm over-capitalized or under-capitalized.

Of financial analysis has found the financial situation of the collective farm. The financial analysis of the processed data from financial statements – balance sheet, income statement and notes. Based on the data was evaluated by the financial situation and subsequently adopted suggestions for improving the current situation.

Financial resources are necessary to conduct business, because without them the company had no capital. The company would be given in sufficient quantity to be able to obtain sufficient capital to finance their needs. It is therefore necessary to follow in any business development resources, their structure and size.

Key words:

financial resources, internal and external sources, financial statements, financial situation, financial analysis

Obsah

Úvod.....	7
1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí.....	9
2 Cieľ práce.....	22
3 Metodika práce a metódy skúmania	23
3.1 Charakteristika hodnoteného PD	23
3.2 Metodický postup práce.....	26
4 Výsledky práce	30
4.1 Charakteristika finančných zdrojov	30
4.1.1 Financovanie podniku.....	30
4.1.2 Členenie finančných zdrojov	31
4.1.3 Interné finančné zdroje	32
4.1.3.1 Zisk	32
4.1.3.2 Odpisy.....	33
4.1.3.3 Ostatné interné finančné zdroje	33
4.1.4 Externé finančné zdroje	34
4.1.4.1 Vklad majiteľa	34
4.1.4.2 Dlhodobé úvery.....	35
4.1.4.3 Krátkodobé úvery	37
4.1.4.4 Osobitné formy financovania.....	38
4.1.4.5 Formy finančnej podpory.....	40
4.2 Štruktúra a dynamika finančných zdrojov	42
4.2.1 Interné finančné zdroje	42
4.2.2 Externé finančné zdroje	49
4.3 Kapitálová štruktúra a optimálna finančná štruktúra.....	54
4.3.1 Kapitálová štruktúra.....	54
4.3.2 Optimálna finančná štruktúra.....	55
4.4 Finančná analýza a zhodnotenie finančnej situácie	57
4.4.1 Finančná analýza hodnoteného PD.....	57
4.4.2 Zhodnotenie finančnej situácie	61
4.5 Poznatky a námety	62
Záver.....	64
Prílohy.....	69

Úvod

Podnikateľské subjekty sa pokladajú za dôležitú súčasť ekonomiky konkrétnej krajiny. Sú vo vzťahu s inými ekonomickými subjektmi vo vnútri daného štátu, ale aj mimo hraníc a tieto subjekty ovplyvňujú ich rozhodovanie v takmer všetkých oblastiach ich podnikateľskej činnosti. Preto je potrebné sledovanie stavu a vývoja ekonomického okolia daného subjektu, ktoré vo všeobecnosti uskutočňujú finanční manažéri.

K uskutočňovaniu podnikateľskej činnosti podniky potrebujú finančné zdroje. Finančné zdroje slúžia na získanie kapitálu podniku. Na začiatku podnikania musia byť vložené nejaké vklady, či už peňažné alebo nepeňažné, pretože prostredníctvom nich môže podnikateľský subjekt začať svoju podnikateľskú činnosť, rozšíriť ju a tiež nakúpiť majetok potrebný k podnikaniu. V ďalších rokoch podnikania získavajú podniky kapitál pomocou interných finančných zdrojov – zisku, odpisov, ostatných interných zdrojov alebo pomocou externých finančných zdrojov – dodatočných vkladov vlastníkov, dlhodobých, strednodobých alebo krátkodobých úverov. V súčasnom období existujú i rôzne alternatívne formy financovania ako lízing, faktoring a forfaiting, ktoré sa používajú predovšetkým v medzinárodnom obchode. Na financovanie svojich potrieb môžu podnikateľské subjekty uskutočňujúce poľnohospodársku výrobu čerpať i finančnú pomoc zo strany štátu, konkrétne vo forme priamych finančných podpôr. Vstupom Slovenskej republiky do EÚ je možnosť čerpania štrukturálnych fondov.

Vyžaduje sa i sledovanie finančnej situácie podnikateľských subjektov, lebo v nej sa odzrkadľuje úspešnosť alebo neúspešnosť uskutočňovania podnikateľskej činnosti a tiež postavenie konkrétneho podniku na trhu. Je potrebné sledovať ju priebežne a hodnotiť aj ostatné faktory úspešnosti podnikania.

Finančná situácia, alebo inak povedané aj finančné zdravie, sa hodnotí prostredníctvom finančnej analýzy podniku. Komplexné vyjadrenie finančnej situácie podniku predstavuje určenie všetkých činiteľov, ktoré indikovali finančné zdravie podniku. Tieto činitele sa členia na externé, ktoré ovplyvňujú podnik aj jeho okolie a interné, ktoré sú vyjadrené objemom výnosov, tržieb, a prostredníctvom iných potrebných veličín. Pri hodnotení finančnej analýzy sa vychádza z údajov, ktoré sú súčasťou účtovných výkazov pochádzajúcich z finančného účtovníctva – súvahy, výkazu ziskov a strát a prehľadu o peňažných tokoch (cash flow). Pre kvalitnú finančnú analýzu je nevyhnutné mať k dispozícii údaje nielen príslušného obdobia, ale aj údaje z minulých období a je potrebné

porovnávať tieto výsledky i s výsledkami konkurenčných podnikov podnikajúcich na našom území.

Po vstupe Slovenskej republiky do Európskej únie sa naša ekonomika neustále rozvíja a význam podnikania sa neustále zvyšuje z dôvodu príchodu zahraničných investorov na náš trh a tiež sa neustále zvyšuje vložený kapitál do slovenských podnikov týmito investormi.

Predložená diplomová práca obsahuje vybrané teoretické a aplikačné prístupy k analýze a hodnoteniu štruktúry a trendov finančných zdrojov vo väzbe na príčiny daného vývoja.

1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

Každý podnikateľský subjekt potrebuje k vykonávaniu podnikateľskej činnosti kapitál, pretože prostredníctvom neho získava potrebný majetok na začatie a rozširovanie podnikania. Finančné zdroje sú dôležité nielen pri založení podnikateľského subjektu, ale najmä v priebehu podnikania, nakoľko vďaka nim rozširuje svoje pôsobenie na trhu a získava nové zdroje, ktoré predstavujú po uhradení všetkých počiatočných investícií *zisk* pre podnik. Zisk predstavuje vlastný zdroj financovania.

Podniku však nestačia len vlastné zdroje, ale potrebuje na financovanie svojich potrieb používať i cudzie. K najviac používaným cudzím zdrojom sa zaraďujú úvery, ktoré účtovná jednotka získava buď od banky alebo nejakého svojho obchodného partnera.

Podľa **zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník** sa pod *podnikom* rozumie súbor hmotných, ako aj osobných a nehmotných zložiek podnikania. K podniku patria veci, práva a iné majetkové hodnoty, ktoré patria podnikateľovi a slúžia na prevádzkovanie podniku alebo vzhľadom na svoju povahu majú tomuto účelu slúžiť.

Ďalší pojem, ktorým sa obchodný zákonník zaoberá je podnikanie. *Podnikaním* sa rozumie sústavná činnosť vykonávaná samostatne podnikateľom vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť za účelom dosiahnutia zisku.

Pojem *družstvo* je v Obchodnom zákonníku vymedzený ako spoločenstvo neuzavretého počtu osôb založeného za účelom podnikania alebo zabezpečovania hospodárskych, sociálnych alebo iných potrieb svojich členov. Obchodné meno družstva musí obsahovať označenie „družstvo“. Družstvo musí mať najmenej päť členov; to neplatí, ak sú jeho členmi aspoň dve právnické osoby. Družstvo je právnickou osobou. Za porušenie svojich záväzkov zodpovedá celým svojím majetkom. Členovia neručia za záväzky družstva.

SYNEK (2007) považuje podnik za základnú jednotku, v ktorej je realizovaná výroba alebo sú poskytované služby. Podnik môže mať po právnej stránke rôznu formu, ktorá zodpovedá charakteru výroby alebo služieb a požiadavkám, resp. predstavám podnikateľa. Pred tým, ako podnikateľ začne vykonávať podnikateľskú činnosť, musí najprv založiť podnik.

ŠURANOVÁ – SAXUNOVÁ – KRIŠTOFÍK (2009) uvádzajú, že podnik je živým organizmom a tvorí ho komplex navzájom prepojených procesov (zásobovanie, výroba, predaj, riadenie a pod.). Jeho životaschopnosť zabezpečujú predovšetkým peniaze. Bez

finančných prostriedkov a ich efektívneho riadenia nemôže totiž podnik z dlhodobého hľadiska fungovať. Práve efektívnom riadení finanční spočíva základ úspechu podniku.

Účtovné výkazy poskytujú usporiadaný súhrnný a systematický obraz o stave, štruktúre majetku a finančných zdrojov, o tvorbe a rozdelení výsledku hospodárenia a iných ekonomických javoch v podniku, tvrdia **ŠURANOVÁ – SAXUNOVÁ – KRIŠTOFÍK (2009)**. Členia sa na podnikové (základné a špecializované), ktoré čerpajú údaje z finančného účtovníctva a vnútro podnikové, ktoré čerpajú údaje z manažérskeho účtovníctva.

VLACHYNSKÝ (2009) nazýva podvojnú účtovníctvo finančným. Finančné účtovníctvo je koncipované tak, aby vyústilo do vyčíslenia finančného výsledku – výsledku hospodárenia. Tento nie je totožný s daňovým základom a pri zisťovaní daňovej povinnosti treba výsledok hospodárenia transformovať na daňový základ.

Účtovnú závierku v podvojnóm účtovníctve tvoria:

- **Bilancia (Súvaha)**
- **Výkaz ziskov a strát (Výsledovka)**
- **Príloha**

PATAKY (2004) hovorí, že súvaha je špecifický metodický prostriedok na vyjadrenie stavu majetku podnikateľského subjektu z dvoch hľadísk:

- z hľadiska konkrétneho zloženia (druhy, formy a štruktúry) majetku,
- z hľadiska ich zdrojov krytia t.j. abstraktného vyjadrenia v peňažných jednotkách k určitému dňu. Deň, ku ktorému je súvaha zostavená, sa nazýva **súvahový deň**.

VEBER – SRPOVÁ (2005) uvádzajú, že základom konštrukcie súvahy sa rozumie bilančný princíp. Bilančný princíp predstavuje základ podvojného účtovníctva ako systému a znamená súbežnú dvojité klasifikáciu majetku. V jedinom výkaze – súvahe – je možné súčasne posúdiť, aká je štruktúra majetku danej firmy a z akých zdrojov tento majetok získala, či prevažne „zo svojho“ alebo „z cudzieho“.

Súvaha je základným zdrojom informácií o celkovej štruktúre majetku firmy, o tom, koľko tam vlastníci sami vložili, aký zisk (stratu) vytvorili a koľko dlhov majú, a to všetko za bežný rok a pre porovnanie ešte za rok predchádzajúci. Súvaha zaistuje primárne informácie o finančnom postavení podniku k určitému dátumu.

V súvahe sa sleduje *majetok podniku*, ktorým sa podľa **zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve** rozumejú tie aktíva účtovnej jednotky, ktoré sú výsledkom minulých udalostí, je takmer isté, že v budúcnosti zvýšia ekonomické úžitky účtovnej jednotky a dajú sa spoľahlivo oceniť podľa § 24 až 28; vykazujú sa v účtovnej závierke v súvahe alebo vo výkaze o majetku a záväzkoch.

Pod *pasívami podniku* sa rozumejú zdroje majetku, ktoré predstavujú celkovú sumu záväzkov účtovnej jednotky vrátane iných pasív a rozdielu majetku a záväzkov, teda vlastného imania tvrdí . **PATAKY (2004)**

Záväzkom sa rozumie podľa **zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve** existujúca povinnosť účtovnej jednotky, ktorá vznikla z minulých udalostí, je pravdepodobné, že v budúcnosti zníži ekonomické úžitky účtovnej jednotky a dá sa spoľahlivo oceniť podľa § 24 až 28; vyказuje sa v účtovnej závierke v súvahe alebo vo výkaze o majetku a záväzkoch.

Pod *inými pasívami* tento zákon definuje povinnosť účtovnej jednotky, ktorá nespĺňa podmienky na jej zaúčtovanie na účtoch hlavnej knihy a ktorá sa vyказuje v účtovnej závierke v poznámkach.

Majetková štruktúra podniku má úzku väzbu na štruktúru finančných zdrojov, tvrdí **VLACHYNSKÝ (2009)**, ktorými je tento majetok krytý. Osobitnú dôležitosť má likvidita jednotlivých zložiek podnikového majetku.

Dlhodobý majetok je v podniku viazaný trvalo a preto by mal byť krytý konsolidovanými finančnými zdrojmi.

Štruktúra podnikového majetku je do značnej miery závislá od odboru podnikania. Pre jednotlivé odbory je typický istý podiel a štruktúra stálych aktív, istý podiel a štruktúra zásob a pohľadávok. Odborovo sa determinuje aj riziko podnikania, preto existuje aj pre jednotlivé odbory charakteristická finančná a kapitálová štruktúra, istý odborový štandard tejto štruktúry.

BIELIK (2008) uvádza, že kapitálovou, niekedy tiež finančnou štruktúrou podniku rozumieme štruktúru zdrojov, z ktorých majetok podniku vznikol. Ak vložil kapitál do podniku sám podnikateľ (zakladateľ) alebo skupina podnikateľov, hovoríme o *vlastnom kapitále*. Ak vložil kapitál do podniku veriteľ (napr. banka), hovoríme o *cudzom (úverovom) kapitále*.

Finančná štruktúra vyjadruje štruktúru všetkých finančných zdrojov (celého kapitálu) kryúcich celý majetok podniku uvádza **SERENČEŠ (2008)**. Sú to zdroje zahŕňajúce dlhodobý kapitál a navyše všetky krátkodobé finančné zdroje úverového charakteru (so

splatnosťou do 1 roka). Krátkodobé úverové zdroje by mali v podnikoch slúžiť na finančné pokrytie krátkodobých potrieb a na preklopenie dočasného nedostatku platobných prostriedkov. Ich obsahom je jednak obchodný úver získavaný od dodávateľov, jednak krátkodobé bankové úvery, prípadne iné krátkodobé pôžičky.

CHODASOVÁ (2001) považuje výkaz ziskov a strát za druhotný povinný výkaz finančného účtovníctva, ktorý podáva obraz o produktívnom využívaní majetku a o rozdeľovaní výsledkov hospodárenia. Eviduje hospodárske vstupy (náklady) a hospodárske výstupy (výnosy). Podniky, ktoré musia mať účtovnú závierku overenú audítorom, predkladajú výkaz ziskov a strát v plnom rozsahu. Ostatné podniky zapísané v obchodnom registri predkladajú tento výkaz v skrátenom rozsahu. Podnikatelia – fyzické osoby, ktorí vedú jednoduché účtovníctvo, vyplňujú výkaz príjmov a výdavkov. Konštrukcia výkazu je založená na postupnom pripočítavaní výnosov a odpočítavaní nákladov tak, aby sa vyčíslil výsledok hospodárenia v nasledujúcej požadovanej štruktúre:

- *výsledok hospodárenia z hospodárskej činnosti*
- *výsledok hospodárenia z finančnej činnosti*
- *výsledok hospodárenia z mimoriadnej činnosti*

VEBER – SRPOVÁ (2005) tvrdia, že výkaz ziskov a strát (výsledovka) podáva primárne informácie o efektívnosti činnosti podniku v intervale vykazovaného obdobia. Podrobnejšie rozvádza jedinú súvahovú položku – zisk (resp. stratu) za časový interval (bežný rok).

Výsledok hospodárenia (zisk alebo strata bežného účtovného obdobia) uvedený vo vlastných zdrojoch v súvahe je prevzatá hodnota z druhého účtovného výkazu výsledovky.

Výkaz ziskov a strát (výsledovka) je, uvádza **VLACHYNSKÝ (2009)**, výkaz sprostredkujúci informácie o podnikových výnosoch a nákladoch. Z ich rozdielu vyplýva výsledok hospodárenia podniku (zisk alebo strata) za analyzované (účtovné) obdobie. Výsledovka tak vlastne vypovedá o *priebehu a výsledkoch* reprodukčného procesu. Výnosy a náklady a tiež výsledok hospodárenia sú vo výsledovke rozdelené do troch oblastí – hospodárskej, finančnej a mimoriadnej.

KISLINGEROVÁ – HNILICA (2008) považujú za ďalší výkazo, ktorý vyžaduje výročná správa *prehľad o peňažných tokoch*. České účtovné štandardy rozlišujú tri základné úrovne, rovnako ako väčšina ostatných účtovných štandardov.

SCHOLLEOVÁ (2008) uvádza, že výkaz o peňažných tokoch – výkaz cash flow obsahuje podobne ako výsledovka veličiny tokové (za určité obdobie) a to príjmy a výdavky. Príjmy sú reálne peniaze, ktoré prichádzajú do podniku nezávisle od pôvodu (nemusia byť výsledkom hospodárenia). Výdavky sú reálne peniaze, ktoré z podniku odchádzajú a nemusia pritom dochádzať k spotrebe výrobných faktorov.

Výkaz cash flow sa zostavuje v podobnej štruktúre ako výsledovka. Informácie o hotovostnom toku získame z:

- prevádzkovej činnosti (prijaté zálohy, zvýšenie zásob, vznik novej pohľadávky alebo záväzku z obchodných vzťahov, odpisy,...)
- investičnej činnosti (obstaranie dlhodobého majetku, príjmy z predaja dlhodobého majetku)
- finančnej činnosti (splátky alebo zvýšenie dlhu, zvýšenie základného kapitálu, vyplatenie podielu na zisku,...)

V každej oblasti sú odčítané príslušné výdavky od príjmov, výkaz cash flow je možné zostaviť priamou alebo nepriamou metódou.

VLACHYNSKÝ (2009) pod financovaním podniku rozumie vzťahy vznikajúce pri získavaní finančných zdrojov, s ktorými potom podnik hospodári. Sú to pôvodné vklady vlastníkov, resp. spoločníkov, ich dodatočné vklady, rôzne úverové zdroje, vlastné zdroje vytvorené v priebehu hospodárenia a v istých prípadoch aj dotácie zo štátneho rozpočtu alebo rôznych verejných fondov či nadácií.

Odlíšnosť pôvodu získaných finančných zdrojov umožňuje podľa hovoriť o externom a internom financovaní podniku uvádza **BEŇOVÁ (2007)**.

FETISOVÁ – VLACHYNSKÝ - SIROTKA (2004) hovoria, že finančné zdroje, ktoré podnik získava a používa na finančné zabezpečovanie svojej činnosti, možno členiť z viacerých hľadísk:

- podľa charakteru zdrojov, t. j. o aké zdroje ide; v zásade sú to vklady vlastníkov, zdroje zo zisku, odpisy z dlhodobého majetku, finančné výpomoci, dlhodobé, strednodobé a krátkodobé úverové zdroje a záväzky
- podľa času, na ktorý má podnik daný zdroj k dispozícii: zdroje, ktoré môže používať trvale, zdroje, ktoré sú k dispozícii na dobu prekračujúcu jeden rok (zdroje dlhodobé a strednodobé) a zdroje s dobou použiteľnosti do jedného roka (krátkodobé)

– podľa toho, odkiaľ pochádzajú: interné zdroje vytvárané vnútri podniku a externé zdroje, prichádzajúce do podniku zvonka

– podľa vlastníctva: vlastné zdroje a cudzie zdroje

Určujúcim kritériom pre rozlišovanie zdrojov je hľadisko podnikateľa tvrdia **SOUKUPOVÁ – ŠLOSÁROVÁ – BAŠTINCOVÁ (2004)**. Na financovanie svojho majetku používa vlastné a cudzie prostriedky, používané cudzie prostriedky sa označujú ako cudzie zdroje. Patria k nim rôzne dlhy z pôžičiek, záväzky voči dodávateľom a iným veriteľom.

Ak od hodnoty celkového majetku odpočítame cudzie zdroje, dostaneme rozdiel ktorý predstavuje vlastné zdroje. Tento rozdiel je podiel na celkovom majetku, ktorý vložil vlastník podniku. Pre túto zložku zdrojov sa používa označenie vlastný kapitál, v účtovníctve sa označuje pojmom vlastné imanie.

Zloženie zdrojov majetku podniku je možné znázorniť nasledovne:

Celkové zdroje = vlastné zdroje + cudzie zdroje

Kapitál = vlastný kapitál + cudzí kapitál

Charakteristika pojmu vlastné zdroje (vlastný kapitál) neznamená, že predstavuje jeden vklad vlastníka do podniku. Platí to iba v prípade podniku jednotlivca. V obchodných spoločnostiach osobných a kapitálových pozostáva vlastný zdroj z viacerých častí – podielov jednotlivých spoločníkov podľa spôsobu ich účasti na vytváraní majetku príslušnej spoločnosti.

PATAKY – HACHEROVÁ – KOČNER (2008) potvrdzujú tvrdenie, že každý podnikateľský subjekt potrebuje na uskutočňovanie podnikateľskej činnosti určitý majetok v závislosti od charakteru a rozsahu vykonávaných činností. Ak sa zriaďuje akýkoľvek podnik musí byť zrejmé, z akých zdrojov budú obstarané potrebné zložky majetku. Snahou každého podniku je zabezpečiť čo najväčšiu časť majetku z vlastných vkladov peňažných prostriedkov, prípadne nepeňažných vkladov zakladateľov. V praxi však to nie je možné, a preto značná časť majetku sa získava v styku s vonkajším svetom a predstavuje cudzie zdroje. Každý majetok musí teda pochádzať z nejakého zdroja.

Štruktúru vlastného kapitálu, ktorý predstavuje trvalý zdroj krytia podnikových potrieb, **ZALAI (2008)** člení v zásade na tri zložky:

1. základné imanie, teda vklady vlastníkov,
2. kapitálové fondy (emisné ážio, dary, oceňovacie rozdiely ...),
3. hospodársky výsledok.

Kým prvé dve zložky predstavujú z hľadiska pôvodu externé vlastné zdroje financovania, tretia zložka reprezentuje zdroje interné, ktoré si podnik vytvoril vlastnou činnosťou počas svojej existencie.

Významným ukazovateľom hospodárskej stability je vlastné imanie (vlastné zdroje, vlastný kapitál), tvorené základným imaním a kapitálovými fondami, fondami zo zisku, prevedenými hospodárskymi výsledkami minulých rokov (nerozdelený zisk, resp. neuhradená strata) a hospodárskym výsledkom bežného roka, ako uvádzajú **HACHEROVÁ – BOJŇANSKÝ – HULÍK (2003)**. Hodnota vlastného imania, jeho štruktúra a podiel na celkovom kapitály sú významnou informáciou pre interných aj externých užívateľov účtovných informácií. Porovnanie hodnoty vlastného imania v čase vypovedá o zvýšení resp. znížení majetkovej podstaty podniku.

ŠURANOVÁ – SAXUNOVÁ – KRIŠTOFÍK (2009) uvádzajú, že finančné riadenie a všetky jeho súčasti (vrátane finančného účtovníctva) by mali byť nasmerované na určitý cieľ, ktorý by mal byť súčasťou komplexnej podnikovej stratégie.

V minulosti sa často ako hlavný finančný cieľ podnikania označovala **maximalizácia zisku**. Na jej dosiahnutie mal manažér podniknúť také kroky a uskutočniť také činnosti, ktoré budú v danom okamihu ziskové a budú prispievať k zvyšovaniu celkového zisku podniku.

BIELIK (2008) považuje zisk za dôležitý. Pretože v podnikovom rozvoji a v manažérskych rozhodnutiach plní dôležité funkcie :

1. je kritériom pre rozhodovanie o všetkých základných otázkach ekonomiky podniku, t.j. o objeme výroby, nových výrobkoch, investíciách (hovoríme o kriteriálnej funkcii zisku),
2. je hlavným zdrojom akumulácie, t.j. tvorby finančných zdrojov pre ďalší rozvoj podniku (rozvojová funkcie zisku),
3. je základom rozdeľovania čistých dôchodkov medzi podnikom a štátom (funkcia rozdeľovacia),
4. je motívom podnikania a môže byť aj základom hmotnej zainteresovanosti pracovníkov (motivačná funkcia).

Dlhodobý majetok funguje v podniku niekoľko rokov uvádza **VALACH (2001)**. Nemôže byť preto zahrňovaný do prevádzkových (hospodárskych) nákladov naraz, ale postupne, v jednotlivých rokoch životnosti.

Odpisy sú peňažným vyjadrením postupného opotrebovania dlhodobého majetku za určité časové obdobie. Odpisovaním podnik prenáša časť hodnoty dlhodobého majetku

zodpovedajúcemu opotrebovaniu do hospodárskych nákladov s cieľom jeho postupného obnovenia.

Odpisy je nutné odlišovať od oprávok, oprávky vyjadrujú kumulovaný súhrn už uskutočnených odpisov dlhodobého majetku k určitému okamihu. Odpočítaním oprávok od obstarávacej ceny dlhodobého majetku vznikne zostatková cena, t.j. tá časť dlhodobého majetku, ktorá ešte bude prevedená do nákladov podniku v zostávajúcej dobe jeho používania.

Okrem odpisov a zisku môžu podniky získavať, prípadne využívať aj ďalšie zdroje, tvrdí **BEŇOVÁ (2007)**. Ide najmä o rezervné fondy a rezervy. V podnikoch sa vytvárajú viaceré druhy rezervných fondov, ktoré sú tvorené zo zisku podniku ako ochrana pred rôznymi rizikami. Za predpokladu, že rezervy v tom – ktorom období nie sú v plnom rozsahu ich tvorby potrebné na financovanie stanoveného účelu, môže ich podnik dočasne využívať ako bežné zdroje interného financovania (napr. rezerva na závažné opravy, rezerva na súdne procesy).

Úverové zdroje, ako uvádza **VLACHYNSKÝ (2009)**, získavajú podniky viacerými formami. Základným kritériom ich členenia je doba, na ktorú sa úver poskytuje. Z tohto hľadiska sa členia na dlhodobé a strednodobé úvery s lehotou splatnosti prekračujúcou jeden rok a krátkodobé úvery so splatnosťou do jedného roka.

Podstatnou mierou ovplyvňuje rozvoj malého a stredného podnikania dostupnosť finančných zdrojov najmä vo forme bankových úverov, ako aj ich cena, tvrdia **ŠABÍKOVÁ – SZOVICS (2000)**. Rozsah finančného zaťaženia výrazne prispel k tomu, že malí a strední podnikatelia nemajú dostatok zdrojov, čím je obmedzený ich prístup k novým technológiám, k možnosti zvyšovania počtu zamestnancov, čo negatívne ovplyvňuje ich konkurencieschopnosť so zahraničnými výrobcami.

Cenou za poskytnutie bankových úverov je úrok a ostatné výdavky spojené s jeho získaním uvádza **VEBER (2005)**. Cenu bankových úverov ovplyvňuje predovšetkým bonita klienta a doba splatnosti úveru. V prípade poskytnutia úveru banky väčšinou požadujú realizovať obrat, alebo jeho podstatnú časť cez svoje účty. Získavajú tak ďalšie zdroje príjmov a majú prehľad o výkonnosti firmy.

Bankové úvery predstavovali pre poľnohospodárske subjekty významný zdroj financovania prevádzkových potrieb ako investičných zámerov, tvrdia **HACHEROVÁ – BOJŇANSKÝ – HULÍK (2003)**.

Poskytovanie úverov poľnohospodárskym subjektom bolo zo strany komerčných bánk podmienené vlastnou majetkovou zárukou vo forme hnutelných (stroje, zariadenia, likvidné zásoby) príp. v obmedzenej miere vo forme nehnuteľných vecí, pri súbežnej podmienke poistenia založených vecí.

Z hľadiska časovej štruktúry úverov u subjektov poľnohospodárskej prvovýroby prevládali krátkodobé úvery, čo dokumentuje preferovanie krátkodobého účelového úverovania komerčnými bankami.

Z hľadiska podniku získavajúceho úverovou formou finančné zdroje, t. j. z hľadiska dlžníka, sú dôležité podmienky, za ktorých sa môže zdroj získať. **KOŠČO a i. (2006)** zahŕňajú najmä:

- práva, ktoré veriteľ v dlžníkovom podniku poskytnutím úveru získava; je to právo na vrátenie dlhu a na úroky, a to bez ohľadu na hospodárske výsledky dlžníka; pri prípadnej likvidácii dlžníckeho podniku majú nároky veriteľov prednosť pred nárokmi vlastníkov (spoločníkov). Veriteľ nemá formálne právo zasahovať do riadenia dlžníckeho podniku v skutočnosti však (podľa výšky jeho pohľadávky) na riadenie vyplýva:
- konkrétne ustanovenia úverovej zmluvy, t.j. ustanovenia o ručení dlžníka za svoj záväzok, spôsobe poskytovania a splácania úveru, lehote splatnosti výške úrokovej sadzby, prípadne ďalšie konkrétne požiadavky (požadovaný stupeň likvidity, obmedzenia v investičnej aktivite, vo výške dividend a i.).

Na základe hodnotenia rozdielných práv vlastníkov a veriteľov, „ceny“ jednotlivých zložiek finančných zdrojov pre podnik, ako aj požiadavky likvidity sa podnik rozhoduje o financovaní svojich potrieb z vlastných zdrojov a z úveru, rozhoduje sa o finančnej štruktúre.

CHRASTINOVÁ (2001) uvádza, že poznanie finančnej situácie poľnohospodárskych podnikov je dôležité nielen z podnikového, ale najmä z rezortného hľadiska, a to pri poskytovaní štátnej pomoci. Zo štátnych zdrojov sú každoročne uvoľňované finančné prostriedky pre poľnohospodárstvo vo forme dotácií.

Vzhľadom na obmedzené možnosti dotačných prostriedkov na jednej strane a zvýšeného dopytu po nich z podnikovej sféry vedie k tomu, aby tieto prostriedky boli či najefektívnejšie alokované a aby nedochádzalo k podpore podnikov, ktoré sú dlhodobo vysoko stratové. Za týmto účelom je dôležité poznať prosperitu podnikov, identifikovať úpadkové podniky, a analyzovať príčiny ich úpadku.

BELICA (2002) považuje analýzu finančnej situácie podniku za jednu z najdôležitejších súčastí finančného riadenia podniku. Jej význam spočíva predovšetkým v tom, že prostredníctvom sofistikovaných metodických postupov:

- určuje diagnózu stavu, vývoja i predpokladov ďalšieho smerovania podnikovej ekonomiky,
- odhaľuje „úzke miesta“ či „poruchy“ v ekonomickom správaní sa podnikateľského subjektu a to v čase, keď je ešte možné adekvátnymi opatreniami zvrátiť nepriaznivý vývoj vďaka tomu dostať podnikovú ekonomiku opäť na trajektóriu úspešného vývoja,

komparuje všetky najdôležitejšie faktory či ukazovatele, ktoré sú kľúčové alebo určujúce pre zdravý vývoj podniku aj v ohľade na stav konkurenčného prostredia.

VLACHYNSKÝ (2009) rozdeľujú činitele, ktoré ovplyvňujú finančnú situáciu podniku do dvoch skupín. Prvú skupinu predstavujú *externé činitele* pôsobiace na podnik a jeho okolie (rozpočtová politika štátu, stav meny a monetárna politika bánk, vývoj miery inflácie a pod.). podnik ich musí akceptovať ako dané a prispôbiť im svoje konanie, majú objektívny charakter. Druhú skupinu tvoria *interné činitele*, ktoré môže podnik svojimi aktivitami ovplyvniť, a preto majú subjektívny charakter. Členíme ich na kvantitatívne (predstavujú objem činnosti a sú vyjadrené objemom výnosov, tržieb, pridanej hodnoty a pod.) a kvalitatívne činitele (vyjadrujú úroveň transformačného procesu vstupov na výstupy).

Analýza je nevyhnutnou súčasťou riadiaceho procesu podnikateľského subjektu, tvrdí, **GURČÍK (2004)**. S jej pomocou manažment a vlastníci podniku získajú reálny obraz o situácii, v ktorej sa podnik nachádza, v nej vystúpia do popredia chyby, ktorých sa pri svojom riadení manažment dopustil a často krát nevyhnutnosť prehodnotiť vlastný postup pri riadení podniku. Analýza teda vystupuje v riadení ako jeden z významných nástrojov riadenia. Môžeme ju definovať ako noetickú súčasť riadiacej činnosti, ktorej zmyslom je poznávať povahu riadiaceho procesu a na tomto základe vytvárať predpoklady pre kvalifikované rozhodovanie. Je neodmysliteľnou súčasťou podnikového kontrolingu.

KISLINGEROVÁ - HNILICA (2008) považuje finančnú analýzu za jeden zo základných nástrojov spätnej väzby medzi rozhodovacími procesmi finančného riadenia podniku a skutočnosťou. Poskytuje nielen zhodnotenie úspešnosti rozhodnutia manažmentu v meniacom sa ekonomickom prostredí, tj. minulosti a súčasnosti, ale

predovšetkým podáva predpoveď a pripravuje podklady pre budúce rozhodovanie ich ukazovateľov

GURČÍK (2004) postupuje pri finančnej analýze podľa nasledujúcich krokov:

2. výpočet pomerových finančných ukazovateľov,
3. porovnanie vypočítaných podnikových ukazovateľov s plánovanými,
4. analýza podnikových ukazovateľov v čase,
5. porovnanie podnikových ukazovateľov v priestore, t. j. s inými ukazovateľmi v príslušnom odvetví podnikania (priemerné hodnoty, finančné ukazovatele iných podnikov hospodáriacich v porovnateľných podmienkach),
6. analýza vzájomných vzťahov medzi finančnými ukazovateľmi,
7. návrh opatrení, vychádza z analýzy odhalených slabých a silných stránok a vytvára sa priestor pre finančné plánovanie

DLUHOŠOVÁ (2004) uvádza, že prístupy k meraniu výkonnosti firiem prešli dlhším vývojom; v súčasnosti sa v nich odráža ako technicko-ekonomický typ ekonomiky a informačné možnosti, tak stupeň poznania pri riadení ekonomických systémov. Medzi ukazovatele výkonnosti môžeme zaradiť tradičnú skupinu založenú na ukazovateľoch rentability a vychádzajúce z účtovných dát a ďalej na ukazovateľoch založených na finančných tokoch. Relatívne novú skupinu tvoria ukazovatele založené podľa mikroekonomickej teórie na kategóriu ekonomický zisk alebo nadzisk. V tomto prípade sa kombinujú účtovné a trhové údaje

Finančná analýza je použitie finančných výkazov na analýzu finančnej situácie spoločnosti a výsledku hospodárenia hovoria o tom **ŠURANOVÁ – SAXUNOVÁ – KRIŠTOFÍK (2009)**, t.j. výkonnosti a na hodnotenie budúcej finančnej výkonnosti.

Finančná analýza pozostáva z týchto čiastkových analýz:

1. Analýza rentability, ziskovosti
2. Analýza rizika
3. Analýza zdrojov financovania a ich použitia.

Ukazovatele rentability (výnosnosti) vyjadrujú vzťah medzi efektom činnosti a prostriedkami, ktoré boli do tejto činnosti vložené, uvádzajú **FETISOVÁ – VLACHYNSKÝ - SIROTKA (2004)**. Tieto ukazovatele v podstate informujú o tom, ako sa vklad vyplatil, čo priniesol.

Pri tradičnom poňatí rentability sa efekt podnikateľskej činnosti najčastejšie vyjadruje vyprodukovaným ziskom. Ak chceme ukazovateľ použiť na porovnanie s inými podnikmi, k zisku pripočítame tzv. zdanené úroky. Tým vylúčime z hodnotenia vplyv rozdielnych podmienok, za ktorých získali cudzí kapitál tieto podniky.

Skupina *ukazovateľov aktivity* sa snaží zmerať ako využíva manažment podniku aktíva potvrdzuje **KISLINGEROVÁ – HNILICA (2008)**. Keďže sa aktíva členia na niekoľko úrovní, tak i ukazovatele rentability môžu byť kalkulované na rôznych úrovniach : napr. aktíva celkom, dlhodobých (stálych) či obežných. Pre každé odvetvie sú typické iné hodnoty a preto pri tejto skupine ukazovateľov platí, že je nutné hodnotiť ich stav či vývoj vždy vo vzťahu k odvetviu, v ktorom podnik pôsobí.

Pretože ukazovateľ sa používa pri tokovej veličine (tržby) k veličine stavovej (aktíva) je možné vyjadriť tento ukazovateľ v dvoch modeloch:

- **obrátkovosť (rýchlosť obratu)** – vyjadruje počet obrátok aktív za obdobie, počas ktorého boli dosiahnuté dané tržby použité v ukazovateli (najčastejšie rok)
- **doba obratu** – odráža počet dní (prípadne rokov), po ktorých trvá jeden obrátka.

CHODASOVÁ (2001) uvádza, že likvidita predstavuje potenciálnu platobnú schopnosť podniku uhradiť splatné záväzky. Likvidita podniku je širší pojem ako platobná schopnosť, pretože vyjadruje schopnosť podniku premeniť jednotlivé zložky svojho majetku na peniaze skôr, ako splatné záväzky, ktoré ich finančne kryjú.

Pri posúdení likvidity vychádzame z údajov zo súvahy z analýzy štruktúry aktív a pasív. Základným zdrojom, z ktorého sa majú hrať splatné záväzky, rep. krátkodobé pasíva splatné do jedného roka, sú obežné aktíva. Jednotlivé položky aktív majú rozdielnu schopnosť prevodu na pohotové platobné prostriedky – teda rozdielnu likvidnosť.

Udržanie platobnej schopnosti podniku je potrebné pre finančné zdravie podniku a jeho úspešnú existenciu, tvrdia **GRÜN WALD - HOLEČKOVÁ (2007)**. S platobnou schopnosťou sú spojené pojmy – solventnosť a likvidita. K ich vzájomnému vzťahu je potrebné doplniť, že likvidita je meradlom krátkodobej alebo okamžitej solventnosti. Likvidita je teda podmienkou solventnosti. Ďalší dôležitý pojem je likvidnosť, ktorá označuje mieru zložitosti transformovať majetok do hotovostnej formy.

Likvidita podniku by nemala byť ani príliš vysoká, ani nízka, ale primeraná. Nedostatočná likvidita narušuje rovnováhu podniku a je negatívnym signálom pre veriteľov, aj dodávateľov. Naopak príliš vysoká likvidita je nepriaznivým javom pre

majiteľov podniku, ktorí vytvárajú tlak na čo najvyššie hodnotenie, čo likvidný majetok nezaručuje.

Ukazovatele likvidity sú konštruované ako pomer toho, čím je možné platiť voči tomu, čo je nutné zaplatiť. Nevýhodou ukazovateľov je, že hodnotí likviditu podľa zostatku finančného (obežného) majetku bez ohľadu na budúci cash flow

ŠURANOVÁ – SAXUNOVÁ – KRIŠTOFÍK (2009) zaraďujú do skupiny finančných ukazovateľov hodnotenia rizika tieto ukazovatele: *ukazovatele likvidity, solventnosti*, ktoré vyjadrujú schopnosť účtovnej jednotky platiť svoje záväzky v krátkodobom, resp. dlhodobom horizonte, ďalej sú to *ukazovatele* na získanie informácií *o kapitálovej štruktúre* spoločnosti a iné ukazovatele, ktoré pomáhajú ohodnotiť stupeň rizika danej účtovnej jednotky. Získame informáciu o finančnom zdraví podniku, finančnej pružnosti podniku, o schopnosti účtovnej jednotky prežiť počas dlhšieho obdobia.

Ukazovatele zadĺženosti kvantifikujú rozsah použitia cudzieho kapitálu na financovanie potrieb podniku. Primeraný podiel vlastných a cudzích zdrojov, t.j. racionálna skladba kapitálu podniku svedčí o jeho finančnom zdraví. **CHRASTINOVÁ (2001)** nezabúda na to, že štruktúra kapitálu závisí od celého radu interných a externých skutočností (dostupnosť a cena kapitálu). Rozsah cudzieho kapitálu výrazne ovplyvňuje rentabilitu vlastného kapitálu. Zadĺženosť má úzku väzbu na likviditu, pretože dlhy si vyžadujú v budúcnosti ich splácanie a tým potreby vytvoriť dostatok zdrojov na splátky.

Súčasťou finančnej analýzy je i *analýza trhovej hodnoty* podniku, hovorí **ZALAI (2008)**. Pri nej sa uplatňuje pohľad subjektov situovaných v trhovom okolí, ktorí majú záujem o trhovú hodnotu podniku. Tento záujem je motivovaný snahou efektívne investovať voľné finančné zdroje.

2 Cieľ práce

Finančné zdroje sú potrebné na získavanie kapitálu potrebného na financovanie bežných prevádzkových, ale i dlhodobějších potrieb podniku. Prostredníctvom kapitálu obstaráva podnikateľský subjekt majetok potrebný na uskutočňovanie podnikateľskej činnosti.

Dôležité je sledovanie finančnej situácie konkrétneho podniku a to prostredníctvom finančnej analýzy, ktorá sa uskutočňuje zo získaných údajov z účtovných výkazov.

Cieľom diplomovej práce je hodnotenie štruktúry a dynamiky finančných zdrojov vybraného podnikateľského subjektu. Podstata tohto cieľa spočíva v zhodnotení stavu a vývoja jednotlivých finančných zdrojov.

Čiastkové ciele pre splnenie hlavného cieľa:

- teoretické vymedzenie jednotlivých finančných zdrojov
- rozbor jednotlivých finančných zdrojov vo vybranom podniku
- zistenie kapitálovej štruktúry a optimálnej finančnej štruktúry
- finančná analýza ex post, výpočet vybraných pomerových finančných ukazovateľov, porovnanie vypočítaných hodnôt z optimálnymi hodnotami a zhodnotenie finančnej situácie vybraného podniku
- poznatky a námety smerujúce ku skvalitneniu kapitálovej štruktúry v hodnotenom podniku

Sledované obdobie, za ktoré bola uskutočnené sledovanie štruktúry a dynamiky finančných zdrojov a možností financovania vybraného podnikateľského subjektu a výpočet pomerových ukazovateľov finančnej analýzy, boli roky 2006 – 2008. Ku dňu zberu vstupných údajov nebola schválená individuálna účtovná závierka za rok 2009.

3 Metodika práce a metódy skúmania

3.1 Charakteristika hodnoteného PD

Agrodružstvo Senné začalo vykonávať svoju podnikateľskú činnosť v roku 1998. V súčasnom období je družstvo najväčším poľnohospodárskym združením v okrese Veľký Krtíš a to z toho dôvodu, že založilo výrobnú-odbytovú združenie AGROMA.

Agrodružstvo Senné v roku 2008 hospodáril na výmere 2 658 ha poľnohospodárskej pôdy, v 14 katastroch, z tejto výmery tvorí:

- 1 355 ha ornej pôdy
- 1 303 ha TTP.

Predmetom činnosti hodnoteného PD je:

- *poľnohospodárska výroba*, ktorá sa člení na živočíšnu a rastlinnú; v rámci živočíšnej sa družstvo zameriava predovšetkým na chod HD, produkciu mlieka, chov zástavového dobytku a odchov jalovíc; rastlinná výroba zabezpečuje predovšetkým produkciu krmovín pre súčasné stavy HD, ďalej produkuje osivá, potravinársku pšenicu, sladobnícky jačmeň a sóju
- *vykonávanie stavieb* – bytových, občianskych, priemyselných, pozemných a inžinierskych stavieb
- *poskytovanie služieb a sprostredkovanie obchodu v poľnohospodárstve*

V súčasnom období v družstve pracuje 38 zamestnancov, pričom ich podrobnejšie zaradenie je uvedené v Prílohe č. 1.

Agrodružstvo Senné sa zaoberá predajom svojej úrody. Keďže družstvo je orientované výhradne na chov hovädzieho dobytku, komoditami na predaj sú mlieko a živý HD. Z vyprodukovaných komodít rastlinnej výroby ďalej predáva pšenicu, raž, jačmeň, ovos, kukuricu na zrno, olejnaté semená a plody, zelené krmoviny, seno, siláž a vo vnútri podniku taktiež iné rastlinné výrobky.

Finančná (kapitálová) štruktúra je obsahom 4. časti diplomovej práce. Tabuľka č. 1 vyjadruje vybrané ukazovatele majetkovej situácie družstva:

Tab. 1**Majetková situácia (v tis. Sk)**

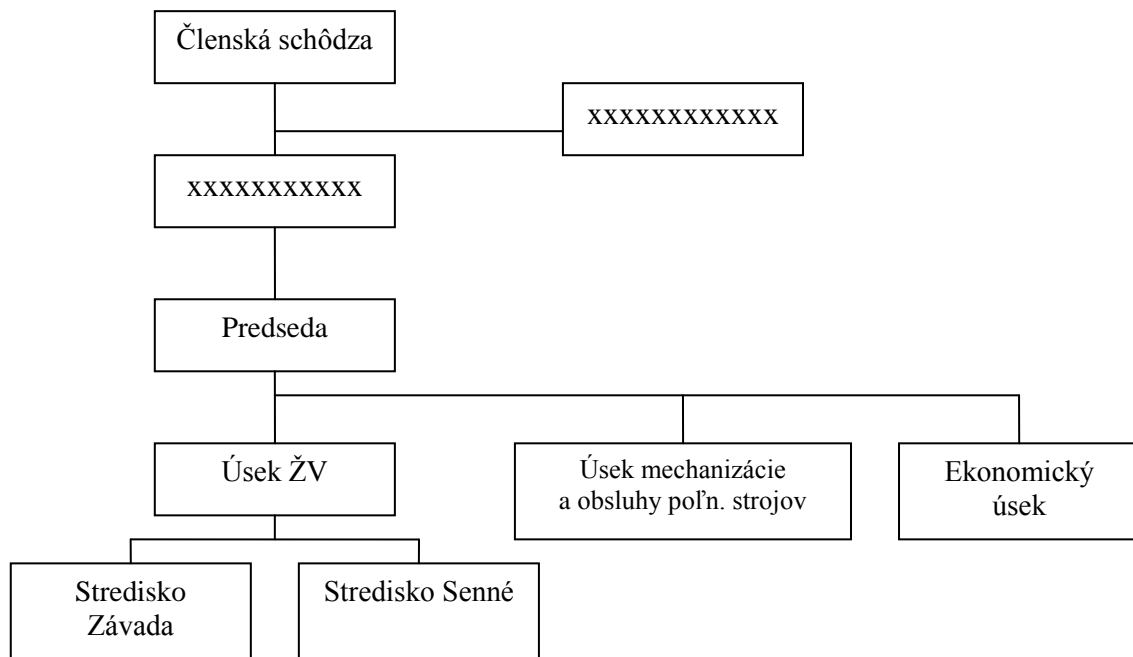
	sledované obdobie			štruktúra majetku v %		
	2006	2007	2008	2006	2007	2008
Neobežný majetok	54399	54756	53942	72,47	70,94	59,58
DNM	0	0	0	0	0	0
DHM	54735	54735	53921	72,92	70,91	59,56
DFM	21	21	21	0,03	0,03	0,02
Obežný majetok	20440	22168	36402	27,23	28,72	40,21
Zásoby	13521	13198	15507	18,01	17,1	17,13
Dlhodobé pohľadávky	0	0	0	0	0	0
Krátkodobé pohľadávky	6822	8532	20360	9,09	11,05	22,49
Finančné účty	97	438	535	0,13	0,57	0,59
Časové rozlíšenie	216	265	187	0,29	0,34	0,21
Majetok spolu	75055	77189	90531	100	100	100

Zdroj: súvaha a vlastné spracovanie

V sledovanom období došlo k prudkému zvýšeniu celkového majetku družstva. V roku 2008 bola jeho hodnota o 1,2 krát vyššia ako v roku 2006. Najväčšou mierou sa na zvýšení zúčastňovalo zvýšenie krátkodobých pohľadávok.

Hodnota neobežného (dlhodobého) majetku predstavovala v prvých dvoch rokoch sledovaného obdobia 70 % z celkového majetku a v poslednom roku sa znížila o 1 % oproti roku 2006. V hodnotenom PD sa nevykazoval v sledovanom období žiadny dlhodobý nehmotný majetok. Najväčšiu časť dlhodobého majetku tvoril DHM – najväčšou mierou sa na tom podieľala položky stavby a samostatne hnutelné veci a súbory hnutelných vecí. Hodnota stavieb sa pohybovala na úrovni 11,- Sk.ha⁻¹ p. p. v poslednom sledovanom roku a SHV tvorilo hodnotu 7,- Sk.ha⁻¹ p. p.. Dlhodobý finančný majetok tvoril iba 0,03 resp. 0,02 % v roku 2008 podiel na hodnote celkového majetku.

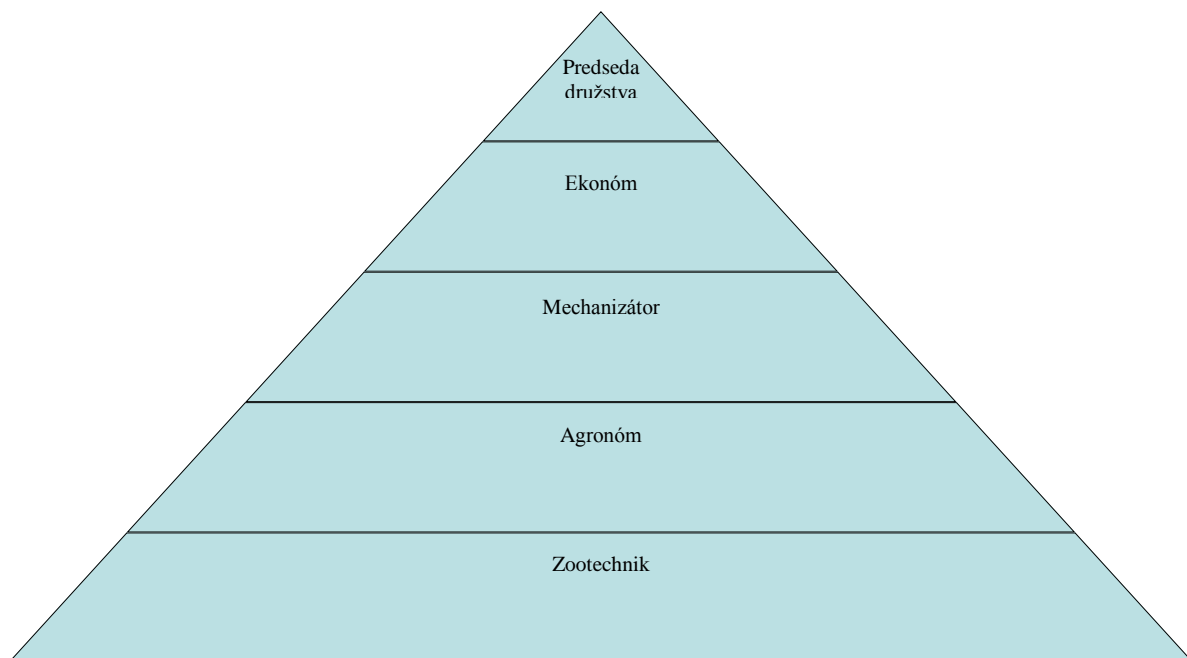
Obežný majetok tvoril v prvom sledovanom roku 27,23 % z hodnoty celkového majetku, 28,72 % v roku 2007 a v poslednom roku došlo k zvýšeniu o zhruba 12 %. Položkou súvahy, ktorá tvorila najväčšiu časť obežného majetku boli zásoby, ktoré sa zvýšili o 1,14 násobok v sledovanom období. V roku 2008 pripadalo na ha⁻¹ p. p. sumu 6,- Sk. Zásoby boli nasledované krátkodobými pohľadávkami, ktoré sa zvýšili v roku 2008 trojnásobne oproti roku 2006 a ich hodnota predstavovala 8,- Sk.ha⁻¹ p. p..

Obr. 1

Organizačná štruktúra hodnoteného PD

Zdroj: vlastné spracovanie

Obr. 2

Riadiaca štruktúra hodnoteného PD

Zdroj: vlastné spracovanie

3.2 Metodický postup práce

Metodický postup diplomovej práce bol zvolený tak, aby sa dosiahol hlavný i čiastkové ciele diplomovej práce uvedené v celi práce. Štruktúra práce a obsahové zameranie kapitol je v zmysle ustanovených postupov.

Teoretická časť – jedná sa o vymedzenie jednotlivých pojmov týkajúcich sa danej problematiky. Toto vymedzenie týkajúce sa finančných zdrojov, finančnej situácie podniku a finančnej analýzy sa uskutočnilo prostredníctvom postojov a názorov domácich i zahraničných autorov zaoberajúcich sa danou problematikou, ktoré bolo uvedené v prvej časti diplomovej práce. V úvode štvrtej časti diplomovej práce sú prezentované jednotlivé finančné zdroje – interné i externé.

Praktická časť sa skladá zo:

- zhromažďovania a spracovania údajov o podniku vrátane účtovných výkazov
- stručnej charakteristiky skúmaného podniku
- hodnotenia štruktúry a dynamiky finančných zdrojov
- zhodnotenia štruktúry kapitálu a optimálnej kapitálovej štruktúry
- čiastkovej finančnej analýzy podniku prostredníctvom vybraných finančných ukazovateľov a zhodnotenie finančnej situácie podniku
- návrhu opatrení

Spôsob získavania údajov a ich zdroje:

Údaje potrebné na uskutočnenie sledovania štruktúry a dynamiky finančných zdrojov pochádzajú predovšetkým z individuálnej účtovnej závierky. Účtovnú závierku tvoria účtovné výkazy, ktoré predstavujú hlavný zdroj získavania informácií o stave a vývoji finančnej situácie podnikateľského subjektu. Prostredníctvom nich sa uskutoční finančná analýza ex post ako sledovanie minulého a súčasného stavu podniku.

Medzi tieto účtovné výkazy patria:

1. *Súvaha Úč POD 1-01* – poskytuje informácie o majetku a zdrojoch krytia majetku (kapitáli) podniku v peňažnom vyjadrení k určitému dátumu – statické vyjadrenie

hodnoty majetku a kapitálu; medzi majetkom a zdrojmi krytia musí platiť bilančné pravidlo, ktorého podstata je, že suma majetku = sume vlastného imania a záväzkov;

2. *Výkaz ziskov a strát Úč POD 2-01* – poskytuje informácie o výnosoch a nákladoch; slúži na vyčíslenie výsledku hospodárenia za účtovné obdobie (zisk alebo strata); výsledok hospodárenia sa vyčísľuje za jednotlivé činnosti – hospodárskej, finančnej a mimoriadnej; z jednotlivých činností podnik odvádza daň z príjmov a po jej odčítaní hovoríme o čistom výsledku hospodárenia
3. *Poznámky* – dopĺňajú informácie zo súvahy výkazu ziskov a strát; obsahujú informácie o uskutočnenej účtovnej závierke; v rámci poznámok sa nachádzajú dva výkazy – prehľad zmien VI a prehľad cash flow; prehľad zmien VI udáva začiatkový stav VI na začiatku účtovného obdobia, jeho zmeny v priebehu a konečný stav na konci účtovného obdobia; prehľad cash flow poskytuje informácie o príjmoch a výdavkoch konkrétneho podniku za účtovné obdobie a udáva ich rozdiel za tri činnosti (hospodárskej, investičnej a finančnej)

Prostredníctvom účtovných výkazov získava podnik informácie o dôležitých oblastiach jeho hospodárskeho vývoja: o stave a pohybe majetku, záväzkov a vlastného imania, o výsledku hospodárenia, o stave VI a o toku peňažných prostriedkov v ročných intervaloch.

Jednotlivé účtovné výkazy vzájomne na seba nadväzujú a prostredníctvom nich sa môže uskutočňovať finančná analýza podniku.

Posledným zdrojom, z ktorého sme získali informácie potrebné na uskutočnenie sledovania dynamiky a štruktúry finančných zdrojov boli *výročné správy a osobné konzultácie*.

Sledovanie štruktúry a dynamiky finančných zdrojov:

Pomocou získaných údajov z účtovných výkazov a výročných správ je uskutočnené sledovanie štruktúry a dynamiky finančných zdrojov vybraného podnikateľského subjektu a zhodnotenie ich využitia v tomto podniku. Finančné zdroje slúžia na získavanie podnikového kapitálu potrebného na uskutočňovanie podnikateľskej činnosti. Tieto zdroje môže podnik získať zvnútra podniku, vtedy hovoríme o interných finančných zdrojoch a z okolia podniku – externé finančné zdroje. Finančné zdroje sa sledovali za obdobie rokov 2006 – 2008. V tomto období sa zhodnotila štruktúra jednotlivých finančných

zdrojov, ktoré má podnik k dispozícii a uskutočnilo sa ich medziročné porovnanie a porovnanie zo súborom poľnohospodárskych družstiev na našom území. Bolo zistené ako sa jednotlivé finančné zdroje v priebehu sledovaného obdobia menili.

Zhodnotenie štruktúry kapitálu:

Vertikálna analýza súvahy sa využila na hodnotenie kapitálovej štruktúry podniku. Jedná sa o podiel jednotlivých položiek zdrojov krytia podniku na celkovom stave kapitálu. Najčastejšie je kapitálová štruktúra vyjadrená v percentách.

Keďže existujú vzťahy medzi majetkom a zdrojmi krytia majetku, je potrebné dosiahnuť optimálnu finančnú štruktúru. Optimálna finančná štruktúra je daná dodržaním zlatého bilančného pravidla, ktoré hovorí o tom, že dlhodobý majetok má byť krytý dlhodobými zdrojmi (vlastným imaním a dlhodobými cudzími zdrojmi) a na druhej strane krátkodobý kapitál má kryť krátkodobý obežný majetok. Podnik môže byť *prekapitalizovaný*, v tom prípade, že hodnota dlhodobých zdrojov prevyšuje hodnotu dlhodobého majetku a z toho vyplýva, že hodnota obežného majetku je vyššia ako hodnota krátkodobého kapitálu. Tvorí sa čistý pracovný kapitál ako rozdiel krátkodobých cudzích zdrojov a obežného majetku. V opačnom prípade je podnik *podkapitalizovaný* – ak hodnota dlhodobého majetku je vyššia ako hodnota dlhodobých zdrojov a objem obežného majetku je nižší ako hodnota krátkodobých zdrojov. Rozdiel medzi týmito položkami nazývame nekrytý dlh.

Uskutočnenie finančnej analýzy a návrh opatrení:

Uskutočnil sa výpočet vybraných pomerových ukazovateľov finančnej analýzy. Vzorce pre výpočet týchto ukazovateľov¹:

Ukazovatele likvidity

$$\text{Pohotov\u00e1 likvidita} = \frac{F\u00da}{KCK} \quad (1)$$

$$\text{Be\u017en\u00e1 likvidita} = \frac{KM - \text{z\u00e1soby}}{KCK} \quad (2)$$

¹ KOTULIČ – KIRÁLY – RAJČÁNIOVÁ (2007)

$$\text{Celková likvidita} = \frac{KM}{KCK} \quad (3)$$

Kde: FÚ – finančné účty, KCK – krátkodobý cudzí kapitál, KM – krátkodobý majetok

Optimálne hodnoty ukazovateľov:

- pohotová likvidita (0,2 – 0,6)
- bežná likvidita (1 – 1,5)
- celková likvidita (1,5 – 2,5)

Ukazovatele aktivity

$$\text{Doba inkasa pohľ.} = \frac{\text{Pohľ.}}{\text{Tržby}} * 365 \quad (6)$$

$$\text{Doba splácania záväzkov} = \frac{\text{Záväzky}}{\text{Tržby}} * 365 \quad (5)$$

Ukazovatele zadĺženosti

$$\text{Celková zadĺ.} = \frac{\text{Cudzí kapitál}}{\text{Celkový kapitál}} * 100 \quad (6)$$

$$\text{Miera samostatnosti} = \frac{\text{Vlastný kapitál}}{\text{Celkový kapitál}} * 100 \quad (7)$$

$$\text{Úverová zadĺ.} = \frac{\text{BÚ a výpomoci}}{\text{Celkový kapitál}} * 100 \quad (8)$$

Ukazovatele rentability

$$RCK = \frac{\text{Čistý zisk}}{\text{Celkový kapitál}} * 100 \quad (9)$$

$$RVK = \frac{\text{Čistý zisk}}{\text{Vlastný kapitál}} * 100 \quad (10)$$

Z výsledkov tejto analýzy došlo k určeniu finančnej situácie a tieto výsledky sme porovnali z optimálnymi hodnotami vybraných ukazovateľov, ktoré sme zistili v literatúre. Pomocou zistenia finančnej situácie podniku sme zistili silné a slabé stránky. Posledným krokom bol návrh opatrení.

4 Výsledky práce

4.1 Charakteristika finančných zdrojov

Pomocou finančných zdrojov sa sústreďuje v podniku kapitál. Veľkosť kapitálu a jeho štruktúra je daná práve finančnými zdrojmi, ktoré má podnik k dispozícii. Kapitál sa získava do podniku prostredníctvom financovania. Úlohou podnikateľa je obstarat' finančné prostriedky z takých zdrojov, ktoré sú pre podnik najvýhodnejšie.

Pod pojmom finančné zdroje sa rozumejú jednotlivé zdroje, z ktorých sa do podniku sústreďujú peňažné prostriedky v priebehu istého obdobia, majú teda dynamický charakter.

Podnikateľský subjekt potrebuje zdroje financovania (vlastné a cudzie) na to aby na začiatku svojho podnikania mohol nakúpiť majetok v potrebnom množstve a štruktúre. Prostredníctvom tohto majetku sa bude neskôr rozširovať jeho pôsobnosť na trhu a podnikateľský subjekt získa novým obchodných partnerov – rozšíri svoju podnikateľskú činnosť. A to môže v súčasnej dobe globalizácie i za našimi hranicami.

4.1.1 Financovanie podniku

Pod *financovaním* rozumieme proces získavania podnikového kapitálu. S týmto kapitálom podnikateľský subjekt hospodári a vykonáva svoju podnikateľskú činnosť. Výška kapitálu potrebného na financovanie firmy sa líši najmä podľa toho, či ide o začínajúci podnik alebo už existujúci a hospodáriaci podnik, ale závisí takisto od druhu podnikateľskej činnosti alebo veľkosti podniku.

Význam *financovania z vlastných zdrojov* spočíva najmä v tom, že sa zvyšuje vlastná kapitálová základňa podniku, znižuje sa potreba cudzieho kapitálu, znižujú sa náklady potrebné na získanie cudzích zdrojov, zvyšuje sa likvidita, zvyšuje sa nezávislosť pri rozhodovaní a znižuje sa podnikateľské riziko. Financovanie z interných zdrojov, ktoré sa získavajú z uskutočňovanej činnosti samotného podnikateľského subjektu.

Interné zdroje financovania sa tvoria prostredníctvom:

- *zisku,*
- *odpisov,*
- *rezerv,*
- *ostatných interných zdrojov*

Externé financovanie podniku sa realizuje predovšetkým formou poskytovaných úverov, či už získaných od bankovej inštitúcie alebo od obchodného partnera. Používajú sa na zabezpečenie podnikových aktivít a do podniku sa dostávajú z okolia od iných účtovných jednotiek. K ďalším externým zdrojom zaraďujeme vklad majiteľa, inovatívne formy financovania a tiež dokumentárne obchody, ktoré majú široké uplatnenie aj medzinárodnom obchode.

4.1.2 Členenie finančných zdrojov

Finančné zdroje, ktoré podnik získava a používa na finančné zabezpečovanie svojej činnosti možno členiť z viacerých hľadísk:

1. z hľadiska času, na ktorý má podnik daný zdroj k dispozícii
 - zdroje, ktoré môže používať trvale,
 - zdroje, ktoré sú k dispozícii na dobu prekračujúcu jeden rok - zdroje dlhodobé a strednodobé
 - zdroje s dobou použiteľnosti do jedného roka – krátkodobé
2. podľa toho, odkiaľ pochádzajú
 - interné zdroje vytvárané vnútri podniku
 - externé zdroje, prichádzajúce do podniku zvonka
3. podľa vlastníctva
 - vlastné zdroje (vlastné imanie, vlastný kapitál)
 - cudzie zdroje (záväzky v širšom slova zmysle, cudzí kapitál)

Vzájomné vzťahy tohto členenia finančných zdrojov môžu byť znázornené nasledovne:

Tab. 2

Vzťahy medzi finančnými zdrojmi

Finančné zdroje podľa charakteru	Zisk	Odpisy	Vklady vlastníkov	Finančné výpomoci	Dlhodobé a strednodobé úvery a záväzky	Krátkodobé úvery a záväzky
členenie podľa						
Času	Trvalé				dlhodobé	krátkodobé
Zdroja	interné		externé			
Vlastníka	Vlastné			cudzie		

Zdroj: VLACHYNSKÝ (2009)

4. 1. 3 Interné finančné zdroje

K interným zdrojom financovania, ktoré boli vytvorené vlastnou činnosťou podniku zaraďujeme:

- *zisk*
- *odpisy*
- *ostatné interné finančné zdroje* (rezervné fondy, rezervy, zdroje získané odpredajom nepotrebného majetku a v dôsledku rôznych racionalizačných opatrení)

4. 1. 3. 1 Zisk

Zisk predstavuje kladný rozdiel medzi výnosmi a nákladmi podniku, čo znamená, že realizovaná produkcia, resp. poskytnuté služby boli predané za cenu vyššiu ako sú náklady na výrobu. Jeho výška závisí od nasledujúcich faktorov:

- objem a štruktúra realizovanej produkcie
- cena jednotky realizovanej produkcie, t. j. predajné ceny
- náklady na jednotku realizovanej produkcie

Pri riadení podniku sa zisk využíva nielen ako finančný zdroj, ale aj ako syntetický ukazovateľ úspešnosti a efektívnosti podnikania, najmä vo vzťahu k vloženému kapitálu a tiež ako nástroj hmotnej zainteresovanosti, čím dochádza k motivácii majiteľov, manažérov, ako aj pracovníkov. Cieľom každého podniku je dosahovať zisk.

Zisk sa v podnikovej praxi sleduje za nasledovné oblasti, ktoré tvoria podnikateľskú aktivitu:

- *hospodársku činnosť*
- *finančnú činnosť*
- *mimoriadnu činnosť*

V rámci každej činnosti sa zisk vypočíta ako rozdiel medzi výnosmi a nákladmi za danú činnosť – výsledok hospodárenia z hospodárskej činnosti, výsledok hospodárenia z finančnej činnosti, (uvedené dva výsledky hospodárenia spolu tvoria výsledok hospodárenia z bežnej činnosti) a výsledok hospodárenia z mimoriadnej činnosti. Výsledok hospodárenia z bežnej činnosti a výsledok hospodárenia z mimoriadnej činnosti predstavujú výsledok hospodárenia za bežné účtovné obdobie.

Výhodou použitia zisku je to, že nevznikajú náklady na cudzie zdroje, nezvyšuje sa objem záväzkov a znižuje sa podstupované finančné riziko podniku, tzn. môžeme pomocou zisku financovať i veľmi rizikové projekty. Nevýhodou je to, že zisk nie je stabilným zdrojom, najskôr musí podnik vytvoriť zisk v dostatočnom objeme a až potom môže financovať svoje investičné projekty.

Možnosti na použitie zisku v podniku sú nasledovné: úhrada daní, výplata dividend, úhrada straty minulých rokov alebo na samofinancovanie podniku, ktoré predstavuje financovanie potrieb podniku z tej časti zisku, ktorá podniku zostane po úhrade daní a dividend.

4. 1. 3. 2 Odpisy

Odpisy predstavujú peňažné vyjadrenie hodnoty odpísaného odpisovaného dlhodobého majetku podniku za určité časové obdobie. Suma kumulovaných odpisov k určitému dátumu poznáme pod pojmom oprávky. V tomto období sa uskutočňuje ich každoročné účtovanie do nákladov a nie sú súčasťou peňažných výdavkov. Keďže sa účtujú do nákladov znižujú zisk.

V priebehu odpisovania, ale aj po skončení doby životnosti a úplnom prenesení hodnoty odpisovaného majetku má dostatok finančných zdrojov na financovanie svojich potrieb.

Odpisy sa členia na daňové a účtovné odpisy. Daňové slúžia pre potreby vyčíslenia základu dane z príjmov ako daňovo uznateľné náklady podniku. Účtovnými odpismi by sa mala vyjadrovať reálnu výšku opotrebenia dlhodobého nehmotného a odpisovaného hmotného majetku.

4. 1. 3. 3 Ostatné interné finančné zdroje

Rezervné fondy sú súčasťou vlastného kapitálu podniku (ovplyvňujú výšku nerozdeleného zisku), predstavujú časť zisku, ktorú si podnik ponechá na financovanie svojich potrieb alebo na ochranu proti nepredvídateľným rizikám. Rezervné fondy sa delia na povinný rezervný fond tvorený na základe zákona² a dobrovoľné rezervné fondy tvorené na základe vlastného rozhodnutia podnikateľských subjektov.

² Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov

Rezervy sú záväzky s neurčitým časovým vymedzením alebo výškou. Tvorí sa na vždy na konkrétny účel. Rezervy sa účtujú vtedy, keď je hodnota záväzkov v účtovníctve nižšia, ako je ich hodnota po zohľadnení predpokladaných rizík a strát. Spôsob tvorby a použitia každej rezervy musí mať účtovná jednotka upravený vo svojom vnútroorganizačnom predpise. Rezerva sa môže použiť len na účel, na ktorý bola vytvorená, a len do výšky, v akej bola vytvorená.

Podnik sa o štruktúre a rozsahu majetku potrebného k uskutočňovaniu podnikateľskej činnosti rozhoduje sám a v prípade, že určitý majetok už k vykonávaniu svojho podnikania nepotrebuje, môže vykonať predaj tohto majetku a tým získa *zdroje z predaja majetku*. Z tohto predaja získa dodatočné zdroje financovania.

Zdroje z racionalizačných opatrení súvisia so snahou podnikateľa vyvolať u zamestnancov záujem uskutočniť racionalizáciu a zlepšovanie podnikateľských činností. Racionalizačnými opatreniami môžu podnikatelia získať interné zdroje predovšetkým nižšími nákladmi a nižšou potrebou viazania majetku v podniku.

4. 1. 4 Externé finančné zdroje

Za externé zdroje financovania sa považujú všetky zdroje, ktoré do podniku prichádzajú zvonka od iných subjektov a to bez ohľadu na to či ide o majiteľa, iné podniky, banky, poisťovne alebo štát.

4. 1. 4. 1 Vklad majiteľa

Predstavuje externý zdroj financovania potrieb podniku, ktorým podnikateľ získava vlastný kapitál. Teda sa môžu označovať i pojmom vlastné externé zdroje. Pod vkladom majiteľa sa rozumie pôvodný vklad pri založení spoločnosti, ale i dodatočný vklad majiteľa v priebehu podnikania, ktorý zvyšuje základné imanie. Môže ísť o peňažný, ale i nepeňažný vklad do podnikania a jeho výška závisí predovšetkým od právnej formy daného podniku. Tento kapitál má účtovná jednotka neustále k dispozícii.

Podnik jednotlivca nemá podľa právnych predpisov presne stanovenú výšku vkladu. Podnikateľ môže vložiť toľko peňažných prostriedkov a nepeňažných vkladov koľko potrebuje na uskutočnenie svojho podnikateľského zámeru a dosiahnutie cieľa. Osobné spoločnosti, medzi ktoré patria *verejná obchodná spoločnosť* a *komaditná spoločnosť*, nemajú stanovenú výšku vkladu do podnikania.

Kapitálové spoločnosti tvoria *spoločnosť s ručením obmedzeným* a *akciová spoločnosť*. Pri spoločnosti s ručením obmedzeným je zákonom stanovené minimálne základné imanie vo výške 5 000,- €. Túto spoločnosť tvorí 1 – 50 osôb. Spoločníci ručia za záväzky len do výšky svojho nesplateného vkladu. Spoločnosť zodpovedá za záväzky celým svojím majetkom. Akciová spoločnosť je tvorená súhrnom akcií, ktoré predstavujú cenný papier a prostredníctvom nich sa akcionári zúčastňujú na riadení akciovej spoločnosti. Minimálny počet akcií, ktoré musí akcionár vlastniť je jedna. Výška základného imania v akciových spoločnostiach je minimálne 25 000,- €.

V **družstvách** sa podľa zákona³ základné imanie tvorí ako súhrn členských vkladov, na ktorých splatenia sa členovia družstva zaviazali. Celkový súčet menovitých hodnôt členských vkladov sa musí rovnať menovitej hodnote základného imania družstva. Základné imanie musí byť najmenej 1 250 €.

4. 1. 4. 2 Dlhodobé úvery⁴

Úvery predstavujú ďalší zdroj financovania podniku, ktorý podnikateľské subjekty získavajú na financovanie svojich potrieb od finančných inštitúcií – bánk, ale i od svojich obchodných partnerov. Len málo podnikateľských subjektov je schopných financovať svoje potreby z vlastných zdrojov. Pri dlhodobých úveroch ide o také úvery, ktorých doba splatnosti je dlhšia ako 1 rok. Sú podmienené návratnosťou. Tento vzťah má byť podchytený zmluvou medzi oboma stranami – úverovou zmluvou. Za úvery sa platí určitá cena - poplatok, ktorá sa nazýva *úrok*.

K dlhodobým externým zdrojom možno zaradiť **obligácie**, ktoré predstavujú dlžnícky záväzok podnikateľského subjektu, ktorý ich emitoval a majiteľa obligácie, teda veriteľa. Obligácie sú cenným papierom. Podnikateľský subjekt, ktorý obligácie vydal je povinný platiť úrokový výnos v presne stanovených termínoch.

Medzi dlhodobé úvery patria **finančné úvery**. K finančným úverom sa zaraďujú úvery, ktoré sa poskytujú v peňažnej forme na základe úverovej zmluvy medzi veriteľom a dlžníkov. Rôzne formy finančných úverov:

³ Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších prepisov

⁴ VLACHYNSKÝ (2009)

- termínované pôžičky
- hypotekárne úvery
- pôžičky v rámci revolvingového systému

Využitie *termínovaných pôžičiek* je predovšetkým na financovanie rozvojových potrieb podnikateľských subjektov. Poskytujú sa na vopred stanovené obdobie, ktoré je dlhšie ako 1 rok. Splácajú sa postupne počas celého trvania dlžníckeho vzťahu pravidelnými splátkami – štvrťročnými, polročnými alebo ročnými. Sú spravidla zabezpečené – zábezpekou môže byť nehnuteľnosť alebo to môže byť i hnutel'ný majetok. Úroková miera môže byť stanovená ako pevná alebo pohyblivá – záleží to od dĺžky doby splatnosti; čím je dlhšia, tým častejšie sa používa pohyblivá úroková miera.

Pri *hypotekárnych úveroch* sa poskytujú úvery na nákup, výstavbu, rekonštrukciu a údržbu nehnuteľností. Táto forma úveru sa poskytuje na dlhú dobu až do 30 rokov a poskytujú ju špecializované inštitúcie – hypotekárne banky. Podnik, ktorý chce získať túto formu pôžičky, musí sa v banke zaručiť istou nehnuteľnosťou. Tento nehnuteľný majetok potom banková inštitúcia zaťaží hypotékou. V prípade nesplatenia záväzku má banka právo predať tento majetok zaťažený hypotékou. Banky získavajú zdroje na poskytovanie tejto formy úverov emisiou hypotekárnych záložných listov.

Pôžičky vo forme revolvingového úveru sú považované za osobitný druh úveru. Majú charakter dlhodobého úveru, pretože získaný krátkodobý úver sa spláca z ďalšieho krátkodobého úveru. Je to istá transformácia krátkodobého zdroja na zdroj dlhodobý. Tento spôsob úverovania používajú predovšetkým malé podniky, lebo ťažko získavajú iné formy úverov. Revolvingové úverovanie dlhobojších potrieb je z hľadiska podnikovej likvidity veľmi riskantné a drahé.

Poslednou formou dlhodobých úverov sú ***dodávateľské úvery***. Poskytujú sa v naturálnej forme. Dodávateľia, ktorí predávajú stroje a zariadenia, ich poskytujú svojich odberateľom. Odberateľia tieto úvery splácajú v peňažnej forme. Pri tejto forme úveru nie je priamo stanovený úrok, preto sa na prvý pohľad táto forma javí ako veľmi výhodná. Pri nej dodávateľ tieto úroky zahŕňa do ceny dodávky a to spravidla vo výške prevyšujúcej bežné úrokové miery. Aby mohli dodávateľia odberateľom poskytovať tento druh úveru, spravidla sami musia čerpať finančný úver (musia hľadať refinancovanie dodávateľských úverov, ktoré poskytujú). Dodávateľské úvery sú dôležité pre malé a stredné podniky pri získavaní dlhodobého majetku.

4. 1. 4. 3 Krátkodobé úvery

Medzi krátkodobé cudzie zdroje zaraďujeme úvery, ktorých doba splatnosti je do 1 roka. Slúžia na preklopenie nesúladu medzi potrebou zdrojov financovania a ich výškou, ktorú máme momentálne k dispozícii. Neslúžia na trvalé rozvinutie podnikateľskej činnosti firmy.

Poznáme nasledovné druhy krátkodobých bankových úverov:

- *krátkodobé bankové úvery*
- *obchodné úvery*
- *prijaté preddavky od odberateľov*

Ku ***krátkodobým bankovým úverom*** zaraďujeme nasledovné druhy úverov:

Pri *kontokorentnom úvere* je potrebné mať v banke kontokorentný účet, ktorý je kombináciou vkladového a úverového účtu. Tento účet môže mať kladný, ale i debetný zostatok. Na tento účet sa prijímajú vklady a uskutočňujú sa z neho platby. Pri vyšších peňažných príjmov ako výdavkov vznikajú vklady na požiadanie. Na druhej strane, ak sú peňažné výdavky vyššie ako peňažné príjmy, účet sa dostáva do debetu. Výška povoleného debetu je stanovená v zmluve. V prípade debetného zostatku sa poskytuje kontokorentný úver.

Revolvingový úver sa považuje za istú modifikáciu kontokorentného úveru. Slúži na všetky druhy obežných prostriedkov s výnimkou tých, ktoré majú podnikateľské subjekty úverované bankou na samostatnom úverovom účte. Tento druh úveru je poskytovaný len dobrým klientom. Banka poskytne klientovi úver na dohodnutú sumu, ktorý nemôže daný klient prekročiť. Túto sumu môže prekročiť, iba za určitý poplatok dohodnutý v revolvingovej zmluve.

Na konkrétne dohodnuté ciele sa poskytujú pre podniky *krátkodobé účelové úvery*. Každá žiadosť o úver tohto druhu sa posudzuje ako samostatný prípad. Objektom sú krátkodobé prevádzkové potreby. Podnik ich môže používať iba na ten účel, na ktorý boli poskytnuté. Môže sa poskytovať napr. na pohľadávky po lehote splatnosti, prechodný nedostatok prostriedkov nezavinený podnikom, atď. Suma tohto úveru sa pripíše na bežný účet podniku. Keďže sú krátke doby splatnosti sa úvery splácajú spravidla jednorazovo v celej sume spolu s úrokmi ale môžu sa dohodnúť aj postupné splátky.

Za historicky najstaršiu formu sa považuje **obchodný úver**. Tento úver sa poskytuje na dobu splatnosti do 1 roka. Podstata obchodného úveru spočíva v tom, že sa neposkytuje v peňažnej forme, ale v naturálnej. Odberateľ zaplatí dodávateľovi za dodanie tovaru alebo služby až po uplynutí určitej dohodnutej doby a tovar mu bude dodaný ihneď. Dokladom je faktúra, na ktorej sú uvedené množstvo, cena a druh tovaru a tiež platobné podmienky. Úrok je zakalkulovaný do ceny tovaru. Jedná sa o úver poskytovaný medzi nebankovými subjektmi.

Prijaté preddavky od odberateľov sa v niektorých oboroch podnikania sa požívajú bežne ako cudzí finančný zdroj. Podstatou je, že odberateľ poskytuje na základe vzájomnej dohody s dodávateľom preddavok ešte pred začiatkom výroby alebo v priebehu výroby. Poskytujú sa v tých podnikoch, v ktorých kompletizácia konečného produktu trvá relatívne dlhú dobu. Môžeme hovoriť napríklad o podnikateľských subjektoch uskutočňujúcich stavebnú činnosť. Poskytujú sa tiež v tom prípade, že podnik vyrába konečný produkt, ktorý nevyrába veľa odberateľov. Dodávateľ získava bezúročné zdroje financovania.

4. 1. 4. 4 Osobitné formy financovania

K osobitným formám financovania zaraďujeme:

- lízing
- faktoring
- forfaiting

Lízing⁵ možno charakterizovať z *pohľadu vecného*, pri ktorom sa jedná o prenájom tovaru dlhodobej spotreby poskytovaný za určitú úplatu podľa podmienok uvedených v zmluve alebo z *pohľadu finančného*, ktorý predstavuje pre podnik špeciálnu formu krytia dlhodobých potrieb nájomcov.

Rozoznávame 2 typy leasingov podľa doby, na ktorú sa lízingová zmluva uzatvára: operatívny a finančný.

Operatívny lízing sa poskytuje na dobu kratšiu ako je doba životnosti prenajímaného majetku. Po uplynutí doby dohodnutej v lízingovej zmluve majetok neprechádza do vlastníctva nájomcu. Prenajímateľ znáša všetky riziká plynúce z vlastníctva, poisťuje

⁵ VLACHYNSKÝ (2009)

majetok, uskutočňuje servis a opravy. Používa sa v tom prípade, ak nájomca nemá záujem v budúcnosti vlastniť majetok, na ktorý sa vzťahuje lízing. Od lízingovej zmluvy sa môže kedykoľvek odstúpiť, zvyčajne bez finančných sankcií.

Finančný lízing sa poskytuje na podstatnú časť životnosti predmetu lízingu. Obyčajne sa končí prevodom vlastníctva nájomcovi po uplynutí doby trvania lízingu. Prenajímateľ prenáša na nájomcu riziká plynúce z vlastníctva daného majetku. Finančný lízing sa môže členiť, napr. z hľadiska predmetu lízingu (rozoznávame lízing hnutelných vecí a lízing nehnuteľností), podľa sídla partnerov lízingovej zmluvy (tuzemský a zahraničný lízing).

Faktoring⁶ predstavuje odkúpenie krátkodobých pohľadávok vznikajúcich predovšetkým pri konečnom tovare a pri výrobnej spotrebe špecializovanou inštitúciou.

Faktoringové spoločnosti odkupujú krátkodobé pohľadávky pred lehotou splatnosti za zníženú cenu. Cena je znížená o diskont. Faktoringová spoločnosť preberá na seba riziko z prípadného nezaplatenia pohľadávky. V prípade nesplatenia má faktoringová spoločnosť právo, začať inkasné konanie voči dlžníkovi.

Rozoznávame 2 druhy faktoringu: *skrytý* a *otvorený*. Pri skrytom dlžník nevie o predaji svojho záväzku faktoringovej spoločnosti a naopak pri otvorenom faktoringu veriteľ túto skutočnosť o odpredaji pohľadávky oznámi dlžníkovi.

Forfaiting⁷ znamená odkúpenie strednodobých a dlhodobých pohľadávok od 1 roka, ktoré sú splatné v budúcnosti. Pohľadávky plynú z vývozu tovarov a služieb bez možnosti postihu vývozcu, preto je zrejmé, že sa používajú taktiež pri medzinárodnom obchode. Tieto pohľadávky sa odkupujú na základe forfaitingovej zmluvy, buď bankou alebo špecializovanou inštitúciou – forfaitérom.

Uskutočňuje sa ich zaistenie prostredníctvom bankových platobných prostriedkov, medzi ktoré zaraďujeme *avalovú zmenku*, *akreditív s odloženou splatnosťou* a *bankovú záruku*. Je možné jeho využívanie i v tuzemskom obchode a v medzinárodnom obchode ho využívajú vývozcovia, ktorí potrebujú získať finančné prostriedky na splatenie svojich záväzkov.

⁶ HORVÁTHOVÁ (2000)

⁷ HORVÁTHOVÁ (2000)

4. 1. 4. 5 Formy finančnej podpory

Podnikateľské subjekty môžu využívať na financovanie svojich potrieb i finančné zdroje⁸ zo strany štátu a ďalších inštitúcií vnútorného ekonomického prostredia, účelových finančných fondov a ďalších finančných zdrojov zahraničných inštitúcií a fondov EÚ.

Rozdiel medzi financovaním zo štátnej pomoci a financovaním z eurofondov spočíva v tom, že pri štátnej pomoci sa zväčša vyžaduje návratnosť aspoň častí finančných zdrojov. Zatiaľ, čo pri čerpaní finančných prostriedkov z euro fondov sa vyžaduje kofinancovanie a nenávratnosť finančných zdrojov.

Formy finančnej podpory sa delia na⁹:

1. priamu formu finančnej podpory – sem patria dotácie, cenové príplatky, exportné prémie a granty a príspevky z európskych fondov.
2. nepriamu formu finančnej podpory – sem zaraďujeme: zvýhodnené úvery, poskytovanie záruk, úrokové výhody, daňové zvýhodnenie, poradenstvo a poskytovanie informácií, štátne objednávky, prostriedky z európskych fondov (návratné)

V nasledujúcej časti sme sa zamerali na teoretické vymedzenie dotácií, ktoré zaraďujeme k priamej finančnej podpory štátu a finančných zdrojov – štrukturálnych fondov z EÚ.

Dotácie ako priama forma finančnej podpory

Podľa Pôdohospodárskej platobnej agentúry a Ministerstva pôdohospodárstva SR zaraďujeme k priamym platbám nasledujúce druhy podpôr, ktoré sú poskytované v podmienkach SR:

- *jednotná platba na plochu (SAPS)*
- *platby na pestovanie energetických plodín*
- *osobitnej platby na cukor*

⁸ VLACHYNSKÝ (2009)

⁹ VLACHYNSKÝ (2009)

- *osobitnej platby na ovocie a zeleninu*
- *prechodnej platby na rajčiaky*

Tieto podpory sú poskytované podnikom uskutočňujúcim poľnohospodársku výrobu, či už fyzickým alebo právnickým osobám uskutočňujúcich svoju činnosť na území SR.

Presné vymedzenie jednotlivých druhov podpôr je uvedené v Metodickom pokyne Ministerstva pôdohospodárstva SR č. 1900/2009-930.

Finančná podpora z fondov EÚ¹⁰

Vstup SR do Európskej únie priniesol právo čerpať finančné prostriedky zo štrukturálnych fondov EÚ. Tieto fondy sa používajú na odstránenie rozdielov medzi regiónmi nachádzajúcimi sa v EÚ. Nerovnosti medzi týmito regiónmi sa týkajú najmä oblasti sociálnej a ekonomickej. Je to príležitosť pre slabšie regióny dostať sa na úroveň ostatných regiónov.

Finančné nástroje sa zameriavajú predovšetkým na oblasť zamestnanosti, kvalifikovanosti a vzdelanosti obyvateľov a poľnohospodárstvo.

Štrukturálne fondy rozdeľujeme do nasledovných oblastí:

Európsky fond regionálneho rozvoja je zameraný na posilnenie miestneho rozvoja, rozvoj infraštruktúry, podporu podnikania a na podporu a zvyšovanie zamestnanosti v regiónoch.

Európsky sociálny fond zaoberá sa oblasťou zamestnanosti a to hlavne na zlepšovanie kvalifikovanosti obyvateľstva a vzdelávacích systémov.

Európsky poľnohospodársky usmerňovací a záručný fond zameriava sa na rozvoj vidieka a podporuje poľnohospodársku infraštruktúru.

Finančný nástroj na riadenie rybolovu zameriava sa modernizáciou rybolovného priemyslu.

Slovenská republika je oprávnená čerpať finančné prostriedky zo všetkých štrukturálnych fondov. Jej oprávnenie spočíva v tom, že HDP na obyvateľa väčšiny slovenských regiónov (s výnimkou Bratislavského kraja) sa pohybuje pod 75 % priemeru

¹⁰ BABITZ – HAVRAN (2005)

EÚ. Tieto regióny sa považujú za zaostávajúce. Ďalšie zdroje vyčlenené zo štrukturálnych fondov boli poskytnuté na podporu sociálneho a ekonomického rozvoja regiónov SR.

Okrem týchto základných nástrojov štrukturálnej politiky EÚ vytvorila *Kohézny fond* a *Iniciatívy spoločenstva*.

Kohézny fond bol vytvorený v roku 1993 a je zameraný na podporu najmenej rozvinutých členských štátov EÚ. Za takéto štáty sa považujú tie, ktorých HDP na obyvateľa nepresahuje 90 % z priemeru členských krajín EÚ. Rozdiel oproti čerpaniu štrukturálnych fondov a kohézneho fondu spočíva v tom, že tento fond je určený pre štáty ako celky. V SR nadväzuje na predvstupový fond ISPA.

Iniciatívy spoločenstva sa zaoberajú odstraňovaním disparít v rôznych oblastiach. Tieto iniciatívy sú zamerané na odstraňovanie diskriminácie a nerovností na trhu práce, podporu cezhraničnej spolupráce v rámci EÚ, na obnovu miest a podporu ich trvalo udržateľného rozvoja a na vytváranie sietí a hľadanie stratégií rozvoja vidieka.

Žiada sa uviesť, že z hľadiska zdrojov sú všetky druhy dotácií k dňu prijatia záväzkom. Do výnosov z hospodárskej činnosti sa zúčtovávajú v časovej a vecnej súvislosti s nákladmi.

4.2 Štruktúra a dynamika finančných zdrojov

V nadväznosti na ciele diplomovej práce táto časť dokumentuje kapitálovú štruktúru a štruktúru finančných zdrojov v hodnotenom PD.

4.2.1 Interné finančné zdroje

Agrodružstvo Senné malo v sledovanom období nasledovné interné finančné zdroje:

- *zisk*
- *odpisy*
- *tržby z predaja nepotrebného majetku*
- *rezervy*

Štruktúra a vývoj zisku

Hodnotené PD vykazuje vo všetkých sledovaných rokoch *zisk*. Zisk sa považuje, pre každý podnikateľský subjekt, za jeden z najdôležitejších ukazovateľov úspešnosti podnikateľskej činnosti.

V tejto časti diplomovej práce bolo uskutočnené hodnotenie štruktúry a vývoj VH za účtovné obdobie podľa jednotlivých činností podniku a následne sme zhodnotili štruktúru a vývoj zisku minulých rokov, ktorý je považovaný za jeden z finančných zdrojov, ktorý je možné použiť na financovanie potrieb.

Tab. 3

Výsledok hospodárenia z hospodárskej činnosti (v tis. Sk)

	Obdobie			Vývoj VH		
	2006	2007	2008	2007/2006	2008/2006	2008 - 2006
Výnosy z h. č.	50561	50819	57919	1,01	1,15	7358
Náklady z h. č.	47940	48437	55659	1,01	1,16	7719
VH z h. č.: zisk	2621	2382	2260	0,91	0,86	-361

Zdroj: *súvahy, výkazy ziskov a strát a vlastné prepočty*

Agrodružstvo Senné dosiahlo vo všetkých rokoch sledovaného obdobia zisk z hospodárskej činnosti. Jeho vývoj mal klesajúcu tendenciu. Celkovo poklesol o 14 %. V roku 2007 hodnota zisku poklesla o 239 tis. Sk oproti roku 2006 a v roku 2008 to bolo o 122 tis. Sk oproti roku 2007.

Príčinou zníženia zisku z hospodárskej činnosti bolo podstatné zvýšenie nákladov na hospodársku činnosť. Toto zvýšenie bolo v sledovanom období v roku 2008 až 16 násobné oproti roku 2006. Položkou, ktorá najviac zvýšila náklady na hospodársku činnosť bola výrobná spotreba, ktorá sa zvýšila o 30 % v sledovanom období.

Tab. 4

Výsledok hospodárenia z finančnej činnosti (v tis. Sk)

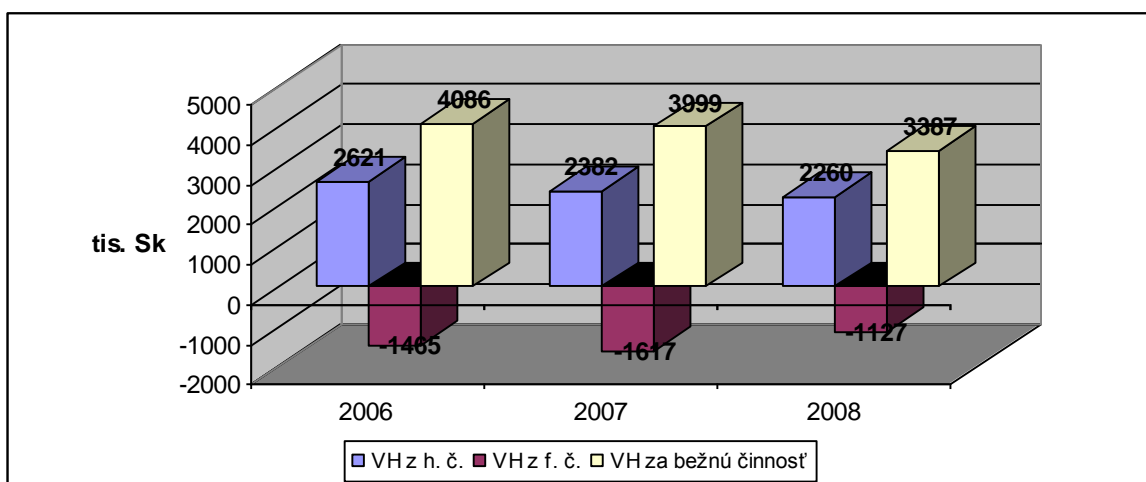
	Obdobie			Vývoj VH		
	2006	2007	2008	2007/2006	2008/2006	2008 - 2006
Výnosy z f. č.	11	9	806	0,82	89,56	795
Náklady z f. č.	1476	1626	1933	1,10	1,19	457
VH z f. č.: strata	-1465	-1617	-1127	1,10	0,70	338

Zdroj: *súvahy, výkazy ziskov a strát a vlastné prepočty*

V sledovanom období dosahovalo hodnotené PD vo všetkých rokoch stratu. Výsledok hospodárenia sa vyvíjal kolísavo. V roku 2007 sa hodnota straty zvýšila o 152 tis. Sk oproti roku 2006 a v roku 2008 došlo k zníženiu straty oproti základnému obdobiu o 338 tis. Sk, čo možno považovať za pozitívny trend vývoja.

Hodnotené družstvo dosahovalo stratu z toho dôvodu, že nevykazovalo takmer žiadne výnosy z finančnej činnosti. V poslednom sledovanom roku došlo k 89 násobnému nárastu ich hodnoty. Náklady z finančnej činnosti vykazovali rastúci trend vývoja, ale napriek tomu sa strata znížila práve v dôsledku zvýšenia výnosov z f. č..

Agrodružstvo Senné dosahoval nasledovný výsledok hospodárenia z bežnej činnosti:

Obr. 3

Výsledok hospodárenia za bežnú činnosť (v tis. Sk)

Zdroj: výkazy ziskov a strát a vlastné spracovanie

Po zohľadnení dane z príjmov dosahovalo družstvo v sledovanom období zisk z bežnej činnosti. V roku 2006 bola vykazovaná hodnota zisku o 162 tis. Sk viac ako v roku 2007, t.j. o 15 % väčší objem zisku. V roku 2007 bola jeho hodnota najnižšia v sledovanom období. V roku 2008 dosiahlo družstvo o 324 tis. viac ako v roku 2006, čo je 1,4 násobné zvýšenie.

Celkový výsledok hospodárenia hodnoteného PD je uvedený v tabuľke č. 6:

Tab. 5

Výsledok hospodárenia za účtovné obdobie (v tis. Sk)

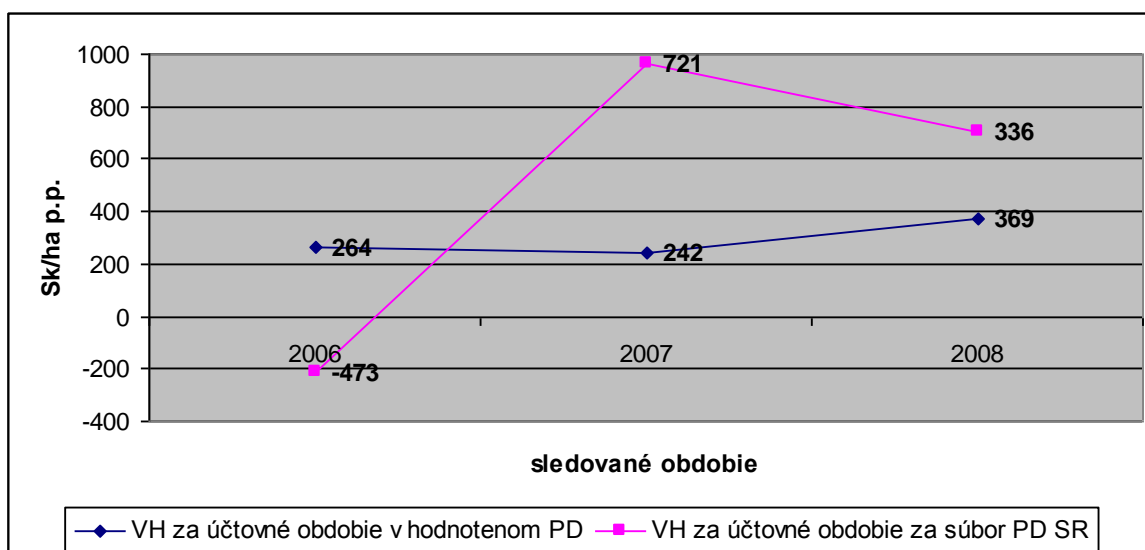
	Obdobie			Vývoj VH		
	2006	2007	2008	2007/2006	2008/2006	2008-2006
VH z bežnej činnosti	658	496	982	0,75	1,49	324
VH z mimoriadnej činnosti	44	147	0	3,34	0,00	-44
VH za ÚO: ZISK	702	643	982	0,92	1,40	280

Zdroj: súvahy, výkazy ziskov a strát a vlastné prepočty

V roku 2007 bola hodnota výsledku hospodárenia za účtovné obdobie o 59 tis. menej ako v roku 2006. V roku 2008 sa jeho hodnota zvýšila o 53 %, čo je o 280 tis. Sk.

Celkový čistý výsledok hospodárenia bol vo všetkých rokoch zisk. Tento zisk môže v rámci samofinancovania, použiť na financovanie svojich potrieb, prípadne na úhradu straty minulých rokov. Keďže hodnotené PD nedosahovalo v sledovanom období stratu minulých rokov, nebolo potrebné použiť vykázaný zisk na jej úhradu. Nerozdelená časť následne zostane v družstve a zahrnie sa do nerozdeleného zisku minulých rokov.

Bolo uskutočnené porovnanie vykázaných výsledkov hospodárenia za účtovné obdobie v hodnotenom PD a v súbore poľnohospodárskych družstiev v rámci SR za sledované obdobie. V jednotlivých rokoch bol vývoj VH za účtovné obdobie nasledovný:

Obr. 4

Porovnanie výsledku hospodárenia za účtovné obdobie (v Sk.ha⁻¹ p.p.)

Zdroj: výkazy ziskov a strát, zelená správa a vlastné spracovanie

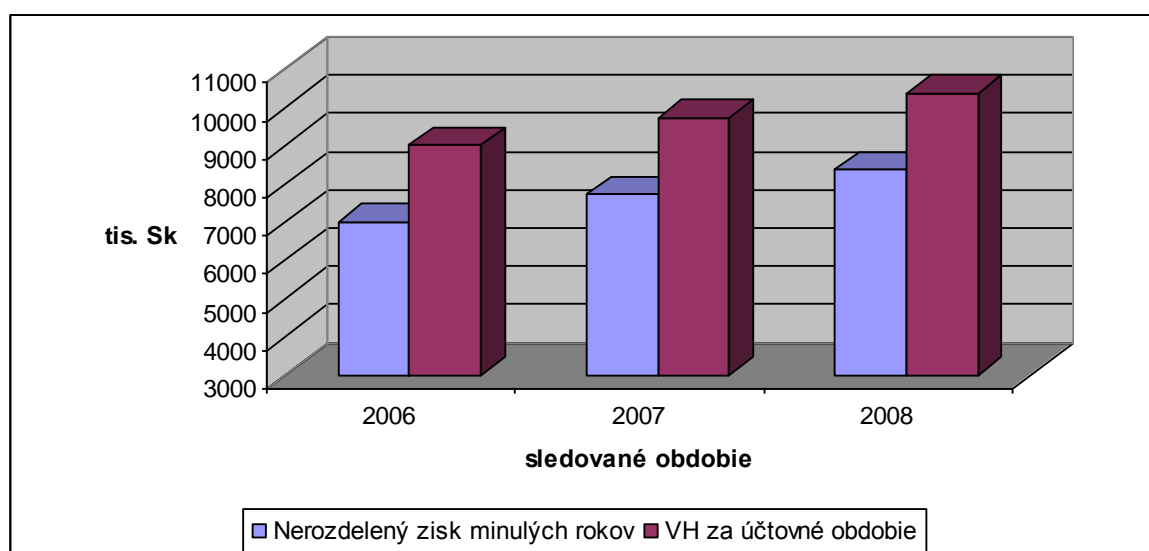
Tab. 6**Nerozdelený zisk minulých rokov (v Sk. ha⁻¹ p.p.)**

	Obdobie			Index 08/06	Súbor PD SR (2008)
	2006	2007	2008		
Nerozdelený zisk min. rokov	2634	2903	3144	1,193659	-996

Zdroj: súvahy, výkazy ziskov a strát, zelená správa a vlastné prepočty

Družstvo vykazovalo v priebehu hodnoteného obdobia nerozdelený zisk minulých rokov. Jeho hodnota má stúpajúcu tendenciu a to z toho dôvodu, že nemuselo použiť dosiahnutý zisk účtovného obdobia na úhradu straty minulých rokov. Jeho hodnota predstavovala 10 % zvýšenie jeho hodnoty v roku 2007 oproti roku 2006. V roku 2008 bola jeho hodnota o takmer 8 % vyššia ako v roku 2007.

Z uskutočneného porovnania nerozdeleného zisku hodnoteného PD a súboru poľnohospodárskych družstiev vyplýva, že družstvo má kladnú úroveň, teda dosahuje nerozdelený zisk minulých rokov. Vybraný súbor PD dosahuje neuhradenú stratu minulých rokov. Vykázaný nerozdelený zisk minulých rokov v hodnotenom PD je trojnásobne vyšší ako vykázaná neuhradená strata za súbor PD.

Obr. 5**Vývoj zisku (v tis. Sk)**

Zdroj: výkazy ziskov a strát a vlastné spracovanie

Odpisy

Agrodružstvo Senné odpisuje svoj majetok, prevažne stroje a zariadenia súvisiace s uskutočňovaním poľnohospodárskej výroby a to napr. traktory, kombajny a pod. a taktiež zvieratá základného stáda, ktoré sa odpisujú skupinovo. Družstvo si zvolilo zrýchlenú metódu odpisovania a túto metódu už nemôže počas doby odpisovania meniť.

Z tabuľky č. 7 je vyplýva vývoj odpisov v hodnotenom PD:

Tab. 7

Vývoj odpisov (v tis. Sk)

	Obdobie			Index 08/06	Index súboru PD 08/06
	2006	2007	2008		
Odpisy	9264	9501	9691	1,05	1,22

Zdroj: súvahy, výkazy ziskov a strát, zelená správa a vlastné prepočty

Hodnota odpisov bola v roku 2006 o 3 % nižšia ako v roku 2007. Suma odpisov v roku 2008 predstavovala o 190 tis. viac ako v roku 2007, t.j. o 2 % väčší objem odpisov. Medziročný nárast vykazovanej sumy bol v sledovanom období 5 %. Porovnaním vývoja odpisov zo súborom PD bolo zistené, že odpisy v tomto súbore sa zvýšili takmer 22 násobne v sledovanom období.

Pri odpisovaní dochádza k postupnému odpisovaniu obstarávacej ceny príslušného druhu majetku. Z toho vyplýva, že družstvo má možnosť prostredníctvom nich financovať obnovu alebo rozvoja DNM a odpisovaného DHM. Keďže odpisy nie sú účelovo viazané k nákupu nových strojov a zariadení a preto je ich možné použiť i na financovanie iných podnikových potrieb.

Ostatné interné finančné zdroje

Z tabuľky č. 8 vyplýva štruktúra ostatných interných zdrojov, ktoré má hodnotené družstvo k dispozícii:

Tab. 8

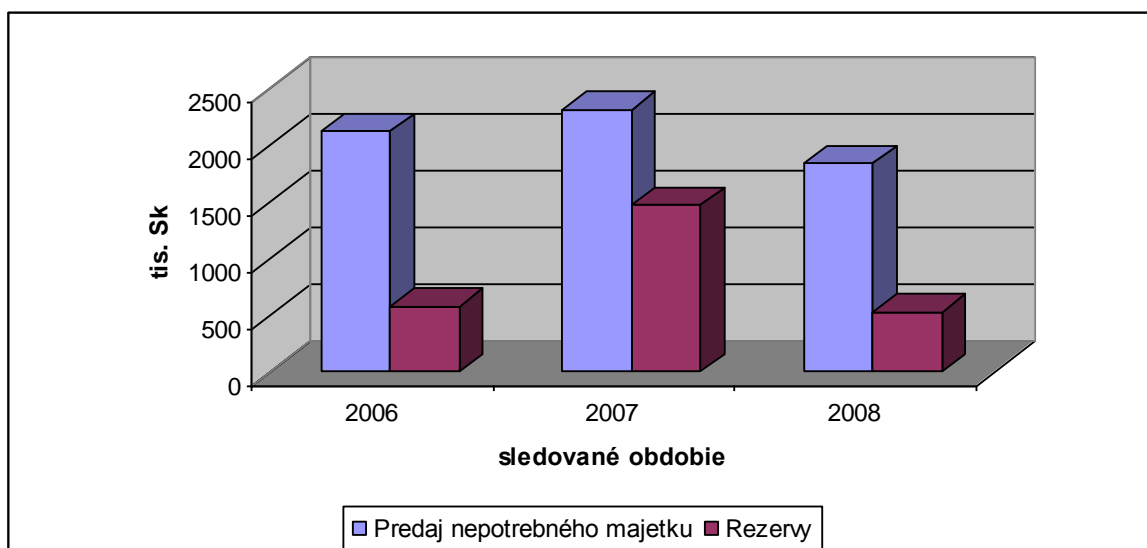
Ostatné interné zdroje (v tis. Sk)

	Obdobie			Vývoj ostatných interných zdrojov				
	2006	2007	2008	07/06	08/07	07-06	08-07	08-06
Predaj nepotrebného majetku	2129	2319	1845	1,09	0,80	190	-474	-284
Rezervy	577	1475	531	2,56	0,36	898	-944	-46

Zdroj: súvahy, výkazy ziskov a strát a vlastné prepočty

Z uvedenej tabuľky vyplýva, že hodnotené PD získalo finančné zdroje prostredníctvom predaja nepotrebného majetku. V roku 2006 predalo družstvo nepotrebný traktor a kombajn, z dôvodu nákupu výkonnejších strojov. V roku 2007 predalo nepotrebné obracače a zhrňovače, prostredníctvom čoho získalo družstvo o 190 tis. Sk viac finančných zdrojov ako v roku 2006. V poslednom sledovanom roku predalo družstvo predalo sejačky, čo predstavuje pokles hodnoty o 20 % oproti roku 2007.

Ďalším zdrojom, ktorým hodnotené PD získalo interné finančné zdroje bolo vytvorenie rezerv v jednotlivých rokoch sledovaného obdobia. Rezervy sa vytvárajú vždy na konkrétny účel v neurčitej výške a sú upravené vnútroorganizačným predpisom. V hodnotenom PD boli vytvorené na Hodnota rezerv predstavovala v roku 2006 sumu 577 tis. Sk, v roku 2007 sa táto hodnota zvýšila o 898 tis. Sk. V roku 2008 sa ich hodnota opäť znížila o 46 tis. Sk.

Obr. 6

Ostatné interné zdroje v období 2006 – 2008 (v tis. Sk)

Zdroj: súvahy, výkazy ziskov a strát a vlastné spracovanie

4. 2. 2 Externé finančné zdroje

Za externé zdroje financovania možno považovať všetko, čo do podnikateľského subjektu príde z okolia podniku. Agrodružstvo Senné bolo financované z externých zdrojov nasledovne:

- *členskými podielmi*
- *úvermi*
- *finančnými podporami zo štátu a EÚ*

Členské podiely

Členský podiel predstavuje pre poľnohospodárske družstvá jeden z externých finančných zdrojov, ktorý do neho prichádza zvonka – od zakladateľa, resp. zakladateľov družstva. Jeho osobitosť spočíva v tom, že ho v podniku zaraďujeme medzi vlastné zdroje, ktoré sú súčasťou vlastného imania, zatiaľ čo ostatné zdroje sú považované za cudzie.

Hodnota vkladu do hodnoteného PD predstavuje sumu 70 tis. Sk a v priebehu sledovaného obdobia sa každoročne jeho hodnota zvyšovala o 40 tis. Sk, čo predstavovalo celkovú sumu 110 tis. Sk. Uvedené údaje boli vykázané v súvahe hodnoteného družstva.

Úvery

Hodnotenú poľnohospodárske družstvo má k dispozícii z externých finančných zdrojov dlhodobé bankové úvery získané z viacerých bánk a inštitúcií podporujúcich poľnohospodársku výrobu.

V roku 2006 hodnotené družstvo malo k dispozícii finančné prostriedky z úveru poskytnutému družstvu v predchádzajúcom období. Jednalo sa o dlhodobý bankový úver, ktorý sa začal čerpať v roku 2001. Úver bol poskytnutý v celkovej sume 6 379 000,- Sk a bol poskytnutý Štátnym podporných fondov pôdohospodárstva a potravinárstva. V úverovej zmluve bola dohodnutá splatnosť tohto úveru, úroková sadzba, ako i dohodnutý splátkový kalendár. Úver bol splatný do 26. 6. 2008 a úroková sadzba bola dohodnutá na 6 % p.a.. V nasledujúcej tabuľke je uvedený splátkový kalendár dohodnutý v úverovej zmluve:

Tab. 9**Splátkový kalendár**

Splátkový kalendár			
Dátum splácania	Suma	Dátum splácania	Suma
25.9.2001	100 000	25.3.2005	125 000
25.12.2001	100 000	25.6.2005	125 000
25.3.2002	125 000	25.9.2005	325 000
25.6.2002	125 000	25.12.2005	325 000
25.9.2002	325 000	25.3.2006	125 000
25.12.2002	325 000	25.6.2006	125 000
25.3.2003	225 000	25.9.2006	325 000
25.6.2003	225 000	25.12.2006	325 000
25.9.2003	225 000	25.3.2007	225 000
25.12.2003	225 000	25.6.2007	225 000
25.3.2004	225 000	25.9.2007	225 000
25.6.2004	225 000	25.12.2007	225 000
25.9.2004	225 000	25.3.2008	225 000
25.12.2004	325 000	25.6.2008	454 000

Zdroj: úverová zmluva a vlastné spracovanie

V roku 2007 začalo družstvo čerpať úver od Tatra banky v sume 5 000 000,- Sk. V úverovej zmluve boli dohodnuté podmienky, za ktorých sa tento úver poskytuje. Jedná sa taktiež o dlhodobý bankový úver poskytnutý na financovanie nehnuteľnosti. Doba splatnosti tohto úveru je do 31. 7. 2011. Splátky boli dohodnuté v sume 104 100,- Sk za mesiac pri úrokovej sadzbe 1 M BRIBOR + 1,5 ročný floating.

V roku 2008 Agrodružstvo Senné začalo čerpať dlhodobý bankový úver od UniCredit Bank v celkovej sume 14 mil. Sk, ktorého splatnosť bola do 31.3.2009. Účelom, na ktorý bol úver poskytnutý bola rekonštrukcia farmy a nákup nových strojov a zariadení. Osobitosťou tohto úveru bolo to, že sa splácal z dotácií poskytnutých od štátu, konkrétne z podpôr na plochu. V úverovej zmluve bolo ďalej stanovené, že sa mal splatiť jednorázovo práve z týchto podpôr pri úrokovej sadzbe 3 M BRIBOR + 1,3 % p.a..

V tabuľke č. 11 je uvedená hodnota a vývoj úverov zo súvahy hodnoteného družstva a v súbore poľnohospodárskych družstiev na území SR:

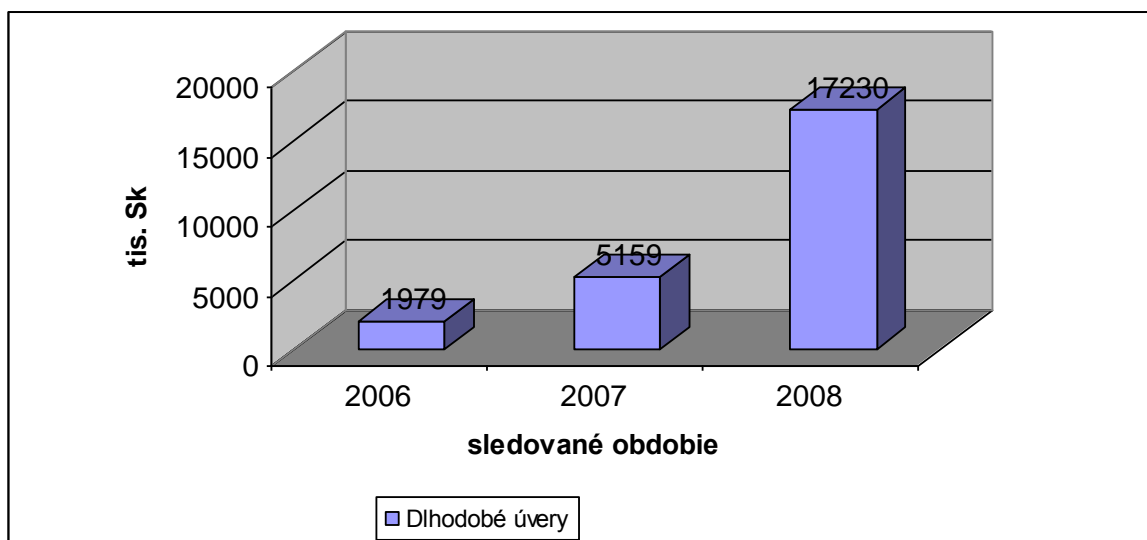
Tab. 10**Porovnanie štruktúry úverov (v tis. Sk)**

Štruktúra úverov v období 2006 - 2008 (v tis. Sk)					
	Obdobie			Index 08/06	Index súboru PD SR 08/06
	2006	2007	2008		
Dlhodobé úvery	1979	5159	17230	3,34	1,54

Zdroj: súvaha, zelená správa a vlastné prepočty

Úroveň hodnoty úverov sa v jednotlivých rokoch zvyšovala. Medziročný nárast dlhodobých bankových úverov je možné vyjadriť koeficientom 8,71. V roku 2007 bola hodnota vykazovaných úverov v súvahe o 3180 tis. Sk viac ako v roku 2006 a o 12071 menej ako v roku 2008. Z uvedenej tabuľky vyplýva, že hodnota má stúpajúcu tendenciu, čo je spôsobené zvyšujúcou sa úrovňou čerpaných úverov.

Porovnaním úverov medzi hodnoteným PD a súborom poľnohospodárskych družstiev na území SR možno uviesť, že v sledovanom PD bola vykazovaná hodnota nižšia v prvých dvoch sledovaných rokoch ako v súbore PD a v roku 2008 sa úroveň pohybovala zhruba na rovnakej úrovni. Kým v družstve došlo k trojnásobnému nárastu vykazovaných úverov, v súbore PD to bolo iba 1,6 násobné zvýšenie v sledovanom období.

Obr. 7**Vývoj dlhodobých bankových úverov (tis. Sk)**

Zdroj: súvahy a vlastné spracovanie

Finančná podpora

Agrodružstvo Senné má ako i iné podnikateľské subjekty uskutočňujúce poľnohospodársku činnosť na území SR možnosť čerpať finančnú podporu zo strany štátu, ako i zo zdrojov EÚ. Uvedená podpora slúži na prevažne na odstraňovanie teritoriálnych rozdielov medzi jednotlivými regiónmi.

K týmto podporám pre družstvo patria:

- jednotnú platbu na plochu
- podporu plodín na ornej pôde
- vyrovnávajúci príspevok na znevýhodnené oblasti

V tabuľke č. 12 je uvedená štruktúra dotácií, ktoré má družstvo právo čerpať v sledovanom období:

Tab. 11

Vývoj čerpania dotácií (v Sk)

	Obdobie			Rozdiel 08-06	Index 08/06
	2006	2007	2008		
Platba na plochu - SAPS	5954481	6117854	6868095	913613	1,15
Podpora plodín na o. p.	2360557	2097145	1763477	-597081	0,75
Znevýhodnené oblasti	6081420	6136209	6073980	-7441	1,00

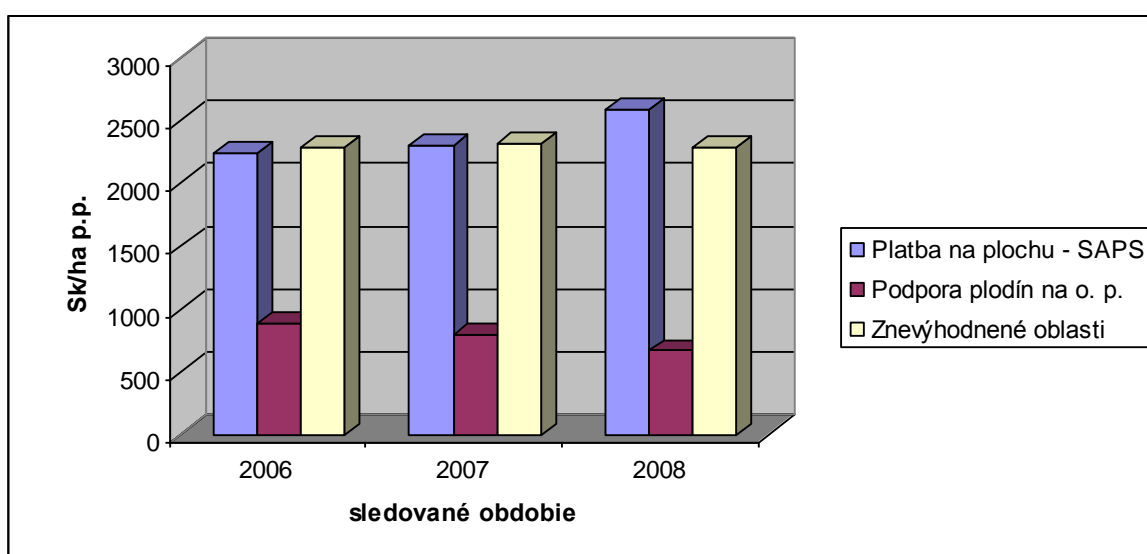
Zdroj: zmluvy a vlastné prepočty

Platba na plochu mala v sledovanom období obdobnú výšku v každom roku. Táto platba sa vypláca na hektár obhospodarovanej pôdy. Rok 2007 priniesol možnosť čerpania platby na plochu vyššiu o 163 372 Sk viac ako v roku 2006. V roku 2008 sa suma tejto podpory zvýšila o 15 % v medziročnom porovnaní. V tomto roku malo Agrodružstvo Senné najvyššiu podporu na plochu.

Podpora plodín na ornej pôde sa vypláca na vybrané plodiny na ornej pôde, podporované Spoločnou poľnohospodárskou politikou. Hodnota tejto podpory sa pohybovala na úrovni zhruba 2 mil. Sk. V prvých dvoch rokoch sledovaného obdobia bola táto hodnota prekročená. V roku 2006 družstvo čerpalo o 263 412 Sk viac ako v nasledujúcom roku. Výška tejto podpory v roku 2008 o 333 668,- Sk nižšia ako

v predchádzajúcom roku a oproti roku 2006 to bolo ešte menej, konkrétne o 597 080 Sk, čo bol pokles o 25 %.

Vyrovňavací príspevok na znevýhodnené oblasti slúži na vyrovnanie rozdielov vyplývajúcich z prírodných, ekonomických a demografických podmienok na našom území. Je spolufinancovaný na 80 % z finančných zdrojov EÚ. Hodnotené družstvo má možnosť čerpať tento vyrovňavací príspevok a zaraďujeme ho medzi ostatné znevýhodnené oblasti, pretože spĺňa kritériá na zaradenie medzi tieto oblasti. V sledovanom období sa čerpanie tohto príspevku pohybovala nad úrovňou 6 mil. Sk. v medzročnom porovnaní výšky tohto príspevku došlo k poklesu zhruba o 1 %.

Obr. 8

Vývoj dotácií (v Sk.ha⁻¹ p. p.)

Zdroj: zmluvy a vlastné spracovanie

Z hodnotenia štruktúry a dynamiky finančných zdrojov vyplýva, že hodnotené družstvo má interné i externé finančné zdroje. Z vlastných (interných) zdrojov družstvo vykazuje zisk, odpisy a z ostatných interných finančných zdrojov – rezervy a zdroje z predaja nepotrebného majetku. Na financovanie svojich potrieb využíva taktiež externé finančné zdroje. K externým finančným zdrojom, ktoré družstvo využíva v najväčšej miere patria dlhodobé bankové úvery, ďalej sem možno zaradiť členské podiely členov družstva, ktoré získalo hodnotené PD na začiatku podnikania a dodatočné vklady v priebehu uskutočňovania podnikateľskej činnosti. Posledným externým finančným zdrojom, ktoré má družstvo možno čerpať sú finančné podpory zo štátu a zdrojov EÚ. Hodnotené poľnohospodárske družstvo na financovanie svojich potrieb nevyužíva žiadne

z alternatívnych finančných zdrojov (lízing, faktoring alebo forfaiting), ktoré sú rozšírené v súčasnom období.

4.3 Kapitálová štruktúra a optimálna finančná štruktúra

4.3.1 Kapitálová štruktúra

V tabuľke č. 12 je uvedená štruktúra a vývoj kapitálu v hodnotenom poľnohospodárskom družstve v sledovanom období:

Tab. 12

Kapitálová štruktúra (v tis. Sk)

	Sledované obdobie			štruktúra kapitálu v %			Rozdiel 08 - 06	Index 08/06
	2006	2007	2008	2006	2007	2008		
Vlastné imanie	7839	8482	25192	10,44	10,99	27,83	17353	3,21
Základné imanie	110	110	110	0,15	0,14	0,12	0	1,00
Kapitálové fondy	14	14	15742	0,02	0,02	17,39	15728	1124,43
Fondy zo zisku	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0	0
VH minulých rokov	7002	7715	8358	9,33	9,99	9,23	1356	1,19
VH za účtovné obdobie	713	643	982	0,95	0,83	1,08	269	1,38
Záväzky	56303	59418	57467	75,02	76,98	63,48	1164	1,02
Rezervy	577	1475	531	0,77	1,91	0,59	-46	0,92
Dlhodobé záväzky	41725	39258	21494	55,59	50,86	23,74	-20231	0,52
Krátkodobé záväzky	10456	11811	15173	13,93	15,30	16,76	4717	1,45
Bankové úvery a výpomoci	3545	6874	20269	4,72	8,91	22,39	16724	5,72
Časové rozlíšenie spolu	10913	9289	7872	14,54	12,03	8,70	-3041	0,72
Celkový kapitál	75055	77189	90531	100	100	100	15476	1,21

Zdroj: súvahy a výkazy ziskov a strát a vlastné prepočty

Z uskutočnenej analýzy štruktúry celkových zdrojov hodnoteného PD vyplýva, že v sledovanom období sa podiel vlastného kapitálu na celkovom medziročne zvyšoval. Hodnota vlastného kapitálu bol v roku 2008 trojnásobne vyššia ako v roku 2006. Kým podiel vlastného kapitálu na celkovom predstavoval v roku 2006 len 10,44 %, v roku 2008 hodnota činila 27,83 %. Položkou, ktorá najviac ovplyvnila zvýšenie podiel vlastného imania, sú kapitálové fondy. Ich hodnota sa zvýšila až na 17,39 % v sledovanom období. Rast kapitálových fondov bol spôsobený dodatočným peňažným vkladom členov družstva, zameraných na zvýšenie finančnej stability družstva z dôvodu, že hodnotené PD potrebovalo čerpať bankový úver. Prostredníctvom podielu vlastných zdrojov a celkovému

kapitálu je možné stanoviť finančnú samostatnosť družstva. Keďže tento podiel mal stúpajúcu tendenciu je zrejmé, že v sledovanom období došlo k zlepšeniu finančnej samostatnosti hodnoteného PD.

Podiel cudzieho kapitálu na celkovom kapitáli v percentuálnom vyjadrení predstavoval zhruba 70 % v sledovanom období. V poslednom sledovanom roku podiel tvoril najpozitívnejšiu hodnotu 63,48 %, čo sa odrazilo i na zvýšenom podiele vlastného imania. Najvyšší podiel z položiek cudzieho kapitálu na celkovom mali v družstve dlhodobé záväzky, ktoré v prvých dvoch sledovaných rokoch prekročili 50 % podiel na celkovom kapitáli. V poslednom roku došlo k výraznému poklesu ich hodnoty. Bankové úvery a výpomoci zaznamenali v sledovanom období najvyšší nárast o takmer 6 krát v roku 2008 oproti roku 2006.

4.3.2 Optimálna finančná štruktúra

Na optimálne vyjadrenie pomeru medzi majetkom a zdrojmi jeho krytia je potrebné dodržiavať *zlaté bilančné pravidlo*¹¹. Uvedené pravidlo vyžaduje, aby dlhodobý majetok bol krytý takými zdrojmi, ktoré má podnikateľský subjekt k dispozícii dlhodobo (vlastným imaním a dlhodobým cudzím kapitálom). Naopak dodržaním tohto pravidla by mal byť obežný (krátkodobý) majetok krytý kapitálom, ktorý má podnik k dispozícii dobu kratšiu ako 1 rok.

Môžu vzniknúť nasledujúce 3 vzťahy medzi dlhodobým majetkom a jeho zdrojmi:

- $DM < DZ$, resp. $DM - DZ < 0$; v tomto prípade je podnik prekapitalizovaný
- $DM > DZ$, resp. $DM - DZ > 0$; v tomto prípade je podnik podkapitalizovaný
- $DM = DZ$, resp. $DM - DZ = 0$; majetok podniku je optimálne financovaný

V prípade krátkodobého majetku, ktorý má byť krytý krátkodobým kapitálom sa sleduje rozdiel medzi týmito dvoma položkami. V prípade kladného rozdielu sa tento rozdiel nazýva *čistý pracovný kapitál*. Predstavuje prebytok majetku nad krátkodobými zdrojmi, t.j. časť majetku financovanú dlhodobými zdrojmi. V prípade, ak je rozdiel medzi krátkodobým majetkom a krátkodobými zdrojmi záporný hovoríme o nekrytom dlhu.

Medzi týmito položkami platia teda nasledujúce vzťahy:

- $KM > KZ$, resp. $OM - KZ > 0$; platí, že ČPK > 0
- $KM < KZ$, resp. $OM - KZ < 0$; platí, že ČPK < 0 a jedná sa o nekrytý dlh

¹¹ KOTULIČ – KIRÁLY – RAJČÁNIOVÁ (2007)

- $KM = KZ$, resp. $OM - KZ = 0$; $\underline{\text{ČPK}} = 0$

V tejto časti diplomovej práce bola uskutočnená analýza, či je hodnotené PD prekapitalizované, alebo podkapitalizované a či vytvára ČPK alebo nekrytý dlh. Výsledky hodnotenie sú uvedené v tabuľkách č. 13 a 14:

Tab. 13

Hodnotenie zlatého bilančného pravidla pri financovaní DM (v tis. Sk)

	sledované obdobie			vývoj ukazovateľov			Index 08/06
	2006	2007	2008	2007-2006	2008-2007	2008-2006	
Dlhodobý majetok	54399	54756	53942	357	-814	-457	0,99
Dlhodobé zdroje	51543	52899	63916	1356	11017	12373	1,24
DM – DZ	2856	1857	-9974	-999	-11831	-12830	-3,49
	<i>podkapitalizovaný</i>		<i>prekapitalizovaný</i>				

Zdroj: súvahy a výkazy ziskov a strát a vlastné prepočty

Agrodružstvo Senné vykazuje z hľadiska financovania dlhodobého majetku stav podkapitalizovanosti v prvých dvoch sledovaných rokoch. V roku 2008 dosahuje družstvo stav prekapitalizovanosti. Objem dlhodobého majetku, ktorý bol krytý krátkodobými zdrojmi predstavuje v roku 2006 o 999 tis. viac ako v roku 2007. V roku 2008 dosahuje družstvo stav prekapitalizovanosti, čo znamená, že má k dispozícii voľné dlhodobé zdroje. Tieto voľné zdroje môže použiť na krytie krátkodobého majetku.

Tab. 14

Hodnotenie zlatého bilančného pravidla pri financovaní KM (v tis. Sk)

	sledované obdobie			vývoj ukazovateľov			Index 08/06
	2006	2007	2008	2007-2006	2008-2007	2008-2006	
Krátkodobý majetok	20440	22168	36402	1728	14234	15962	1,78
Krátkodobé zdroje	12599	15001	18743	2402	3742	6144	1,49
KM – KZ	7841	7167	17659	-674	10492	9818	2,25
	<i>čistý pracovný kapitál</i>						

Zdroj: súvahy a výkazy ziskov a strát a vlastné prepočty

Z uvedenej tabuľky vyplýva, že hodnotené družstvo vykazuje v sledovanom období čistý pracovný kapitál vo všetkých rokoch. Je to spôsobený tým, že krátkodobý majetok je vo všetkých rokoch vyšší ako krátkodobé zdroje. V roku 2006 družstvo vykazovalo o 674

tis. Sk viac ČPK ako v roku 2007. V poslednom sledovanom roku sa hodnota ČPK zvýšila. Medziročne predstavoval 2,25 násobný nárast ČPK oproti roku 2006.

4.4 Finančná analýza a zhodnotenie finančnej situácie

4.4.1 Finančná analýza hodnoteného PD

Finančnú situáciu považujeme za súčasť riadenia podniku, ktorej predmetom je finančná situácia podnikateľského subjektu. Finančná analýza sa vykonáva prostredníctvom rozboru účtovných výkazov účtovnej závierky. Túto analýzu v podniku uskutočňujú vo väčších podnikoch finanční analytici, v menších podnikoch to je zvyčajne osoba, ktorá sa zaoberá i účtovníctvom.

Rozdeľujeme ju na:

- a) finančná analýza ex post – usiluje sa o vysvetlenie súčasnej finančnej a ekonomickej situácie podniku na základe rozboru údajov z minulosti
- b) finančná analýza ex ante – usiluje sa o predikciu budúceho finančného vývoja; zdrojom informácií môžu byť informácie o súčasných a budúcich peňažných príjmoch, výkazy účtovnej závierky a ich analýza.

V tejto časti bol uskutočnený výpočet vybraných finančných ukazovateľov prostredníctvom využitia finančnej analýzy ex post. Zdrojom informácií potrebných pre výpočet boli účtovné výkazy – súvaha a výkaz ziskov a strát. V hodnotenom PD bola vykonaná čiastkovú finančnú analýzu a následne zhodnotili finančnú situáciu.

Vybrané ukazovatele finančnej analýzy ex post, ktoré čerpajú údaje z položiek strany pasív súvahy:

1. ukazovatele likvidity
 - *pohotová likvidita*
 - *bežná likvidita*
 - *celková likvidita*
2. ukazovatele aktivity
 - *doba inkasa pohľadávok*
 - *doba splácania záväzkov*
3. ukazovatele zadĺženosti

- celková zadlženosť
- miera samostatnosti
- úverová zadlženosť

4. ukazovatele rentability

- rentabilita celkového kapitálu
- rentabilita vlastného kapitálu

Vzorce použité pre výpočet finančných ukazovateľov sú uvedené v kapitole 3.2.

V tabuľke č. 15 sú uvedené vypočítané ukazovatele likvidity v hodnotenom PD a je uskutočnené porovnanie so súborom PD na území SR:

Tab. 15

Ukazovatele likvidity (koef.)

	sledované obdobie			Index 08/06	Súbor PD SR (2008)
	2006	2007	2008		
Pohotová likvidita	0,004	0,018	0,020	4,87	nezistené
Bežná likvidita	0,303	0,380	0,792	2,61	0,78
Celková likvidita	0,879	0,924	1,375	1,56	2,2

Zdroj: súvahy a výkazy ziskov a strát, zelená správa a vlastné prepočty

Pohotová likvidita v hodnotenom PD sa pohybuje v sledovanom období pod úrovňou odporúčanou v literatúre. Značí to, že v družstve je narušená schopnosť okamžite splácať svoje záväzky. Pozitívom je, že vo všetkých rokoch dochádzalo k miernemu zvyšovaniu vypočítaných hodnôt, no toto zvyšovanie nie je dostatočné, pretože suma krátkodobých cudzích zdrojov je stále vysoko nad úrovňou voľných pohotových prostriedkov.

Bežná likvidita taktiež nedosahuje ani minimálnu úroveň vo všetkých rokoch sledovaného obdobia. Bol zaznamenaný medziročný nárast tohto ukazovateľa, čo bolo spôsobené znižovaním hodnôt krátkodobých záväzkov. Keďže vypočítaná hodnota nedosahuje ani minimálnu hodnotu bude musieť družstvo v prípade potreby splatiť svoje krátkodobé záväzky zmenou menej likvidných položiek majetku na hotovosť.

Celková likvidita nedosahuje v sledovanom období odporúčané hodnoty. Vo všetkých rokoch nedosahuje ani minimálnu hodnotu, čo značí, že hodnotené PD nemá dostatočnú schopnosť splácať záväzky. Družstvo ani po transformácii zásob na hotovosť

by nemalo dost' prostriedkov na úhradu krátkodobých závazkov a bolo by nutné predat' dlhodobý majetok.

Porovnaním ukazovateľov likvidity zo súborom PD v SR možno konštatovať, že hodnoty v hodnotenom družstve sú výraznejšie nižšie a nedosahujú ani odporúčané minimum. V súbore poľnohospodárskych družstiev je bežná likvidita pod odporúčanou úrovňou, čo podobne ako v prípade hodnoteného družstva znamená povinnosť využiť na splatenie svojich krátkodobých závazkov menej likvidný majetok a ten premeniť na hotovosť. Ukazovateľ celkovej likvidity dosahuje odporúčanú úroveň, čo značí, že v súbore PD sa nachádza dost' prostriedkov na úhradu ich krátkodobých závazkov.

Ukazovatele aktivity v hodnotenom PD dosahovali v sledovanom období nasledujúce hodnoty:

Tab. 16

Ukazovatele aktivity (v dňoch)

	sledované obdobie			Index 08/06	Súbor PD SR (2008)
	2006	2007	2008		
Doba inkasa pohľadávok	89	116	234	2,63	93
Doba splácania závazkov	106	127	148	1,40	119

Zdroj: súvahy a výkazy ziskov a strát, zelená správa a vlastné prepočty

Hodnotenú družstvo v sledovanom období inkasovalo pohľadávky od svojich obchodných partnerov každých 89 dní v roku 2006, každých 116 dní v roku 2007 a v roku 2008 inkasovali svoje pohľadávky každých 234 dní. Došlo k medziročnému nárastu inkasovania pohľadávok až o 145 dní, čo predstavuje takmer 3 násobný nárast tejto doby.

Doba splácania závazkov má taktiež stúpajúci trend vývoja. Kým v roku 2006 družstvo splatilo svoje záväzky za 106 dní v roku 2008 to bolo o 42 dní viac. Bol zaznamenaný teda nárast nižší ako u doby inkasa pohľadávok.

Družstvo spláca záväzky pomalšie ako inkasuje pohľadávky od svojich obchodných partnerov v prvých dvoch sledovaných rokoch. V poslednom sledovanom roku je situácia opačná, tzn. družstvo splatilo svoje záväzky rýchlejšie ako inkasovalo pohľadávky.

Porovnaním hodnoteného PD a súboru poľnohospodárskych družstiev v SR treba uviesť, že hodnotené PD inkasuje pohľadávky pomalšie. Rozdiel v dobe inkasa pohľadávok predstavuje až 141 dní. Na druhej strane je potrebné uviesť, že družstvo spláca

svoje záväzky pomalšie ako súbor PD. Doba splácania záväzkov v hodnotenom družstve je o 29 dní dlhšia ako v súbore PD.

Vybrané ukazovatele zadĺženosti dosiahli v sledovanom období nasledovné hodnoty:

Tab. 17
Ukazovatele zadĺženosti (v %)

	sledované obdobie			Index 08/06	Súbor PD SR (2008)
	2006	2007	2008		
Celková zadĺženosť	89,56	89,01	72,17	0,81	41,53
Miera samostatnosti	10,44	10,99	27,83	2,66	58,47
Úverová zadĺženosť	4,72	8,91	22,39	4,74	15,47

Zdroj: súvahy a výkazy ziskov a strát, zelená správa a vlastné prepočty

V hodnotenom družstve sa celková zadĺženosť pohybovala na úrovni 90 % v roku 2006 a 2007, a v poslednom sledovanom roku poklesla na úroveň 70 %. Tieto hodnoty prevyšujú odporúčanú hranicu zadĺženosti. Hoci došlo v roku 2008 k poklesu podielu cudzieho kapitálu na celkovom kapitáli, hodnota je stále dosť vysoká.

Podiel vlastného kapitálu na celkovom kapitáli zaznamenával v sledovanom období rastúci trend. Miera finančnej samostatnosti sa v sledovanom období zvýšila takmer 3 násobne, čo možno považovať za pozitívne v dôsledku rastu hodnoty VI.

Hodnoty ukazovateľa úverovej zadĺženosti vypovedajú o zvyšovaní podielu úverov na celkovom kapitáli družstva. Koeficient medziročného rastu tohto ukazovateľa predstavuje 4,74. Tento podiel vplýva záporne na dosahovaný výsledok hospodárenia z dôvodu rastu nákladových úrokov, ktoré musí družstvo v jednotlivých rokoch zaplatiť.

Celková zadĺženosť s hodnotenom družstve je dvojnásobne vyššia ako v súbore PD, z čoho vyplýva, že družstvo využíva na financovanie svojich potrieb prevažne cudzie zdroje, zatiaľ čo súbor PD využíva vo väčšej miere vlastné zdroje. V súbore PD sú ukazovatele celková zadĺženosť a miera samostatnosti zhruba na rovnakej úrovni, čo svedčí o optimálnom pomere finančných zdrojov. Porovnaním úverovej zadĺženosti možno konštatovať, že hodnotené družstvo má väčší podiel úverov na celkovom kapitáli ako hodnotený súbor družstiev. Tento rozdiel je však minimálny a dá sa skonštatovať, že v sledovanom roku 2008 porovnateľný.

Prostredníctvom výpočtu ukazovateľov rentability v Agrodružstve Senné sú dosiahnuté nasledovné hodnoty:

Tab. 18

Ukazovatele rentability (v %)

	sledované obdobie			vývoj ukazovateľov			Index 08/06
	2006	2007	2008	2007-2006	2008-2007	2008-2006	
Rentabilita celkového kapitálu	3,0138	2,1272	2,3020	-0,8865	0,1747	-0,7118	0,76
Rentabilita vlastného kapitálu	8,3939	5,8477	3,8981	-2,5463	-1,9496	-4,4959	0,46

Zdroj: súvahy, výkazy ziskov a strát a vlastné prepočty

Rentabilita celkového kapitálu hovorí o tom, že aká je intenzita reprodukcie celkového kapitálu. V hodnotenom PD je trend tohto ukazovateľa klesajúci. Z tohto dôvodu môžeme hodnotiť vývoj rentability celkového kapitálu negatívne, pretože sa vyvíjal opačným smerom ako je žiaduce.

V sledovanom období došlo k poklesu rentability vlastného kapitálu o takmer 5 %. Medziročný pokles rentability vlastného kapitálu možno vyjadriť koeficientom 0,46. Konštatovali sme, že uvedený ukazovateľ mal klesajúcu tendenciu. Bolo by potrebné, aby hodnota tohto ukazovateľa mala opačný trend vývoja a zvýšila sa. V tomto prípade je potrebné, aby poklesol vysoký podiel cudzích zdrojov a podnik by mohol redukovať i riziko vyplývajúce z vysokej miery zadlženosti.

4. 4. 2 Zhodnotenie finančnej situácie

Na základe uskutočnenej čiastkovej finančnej analýzy možno konštatovať, že ukazovatele likvidity nedosahujú ani v jednom sledovanom roku odporúčané hodnoty. V niektorých rokoch sa nachádzajú výrazne pod odporúčanú hranicu a v iných sa približovali, no nikdy túto hranicu neprekročili. Z uvedeného dôvodu vyplýva, že hodnotené družstvo nemá schopnosť splácať svoje záväzky načas. Nízka likvidita vyplýva z vysokého stavu krátkodobých cudzích zdrojov. Hodnotenú družstvo spláca záväzky rýchlejšie ako inkasuje pohľadávky od svojich obchodných partnerov. Ukazovatele zadlženosti udávajú, že podiel cudzieho kapitálu na celkovom je výrazne vyšší ako podiel

vlastného kapitálu na celkovom kapitáli. Pri výpočte úverovej zadĺženosti bolo zistené, že rastie podiel úverov na celkovom kapitáli družstva. Vybrané ukazovatele rentability dosahovali v sledovanom období klesajúcu tendenciu vývoja, čo bolo spôsobené poklesom výsledku hospodárenia a rastu hodnoty cudzích zdrojov.

Pomocou vypočítaných ukazovateľov došlo k zhodnoteniu finančnej situácie družstva a zistili jeho silné a slabé stránky. K silným stránkam patrí dodržanie zlatého bilančného pravidla, keďže v sledovanom období sa tvorí čistý pracovný kapitál z hľadiska sledovania krátkodobého majetku a krátkodobých zdrojov. Družstvo uhrádza relatívne včas aj svoje záväzky, čo možno považovať za ďalšiu silnú stránku a taktiež ho hodnotiť ako dobrého obchodného partnera pre dodávateľov. K slabým stránkam družstva patrí predovšetkým vysoký podiel cudzieho kapitálu, aj keď v sledovanom období došlo k poklesu a narástol podiel vlastného kapitálu na celkovom. Družstvo nie je schopné splatiť svoje záväzky okamžite, keďže hodnota ukazovateľov likvidity je výrazne pod minimálnu odporúčanú hranicu.

4.5 Poznatky a námety

Na základe poznatkov a čiastkových výsledkov práce je možné uskutočniť komplexné hodnotenie a formulovať námety smerujúce ku skvalitneniu kapitálovej štruktúry družstva.

Hodnotenú PD financuje svoje potreby prevažne použitím cudzích zdrojov – záväzkov. Hoci hodnota dlhodobých záväzkov má klesajúci trend, stále sú najväčšou položkou v hodnotení pomeru cudzích zdrojov k celkovému kapitálu. Družstvo používa malý podiel vlastných zdrojov na financovanie, preto by sa malo snažiť zvýšiť ich podiel. Mohlo by sa pokúsiť o financovanie potrieb a rozvoja prostredníctvom zisku, pretože ho nevyužíva takmer vôbec a celá jeho hodnota prechádza do nasledujúceho účtovného obdobia v podobe nerozdeleného zisku minulých rokov. Zvýšením podielu vlastných zdrojov by sa zvýšila i rentabilita vlastného kapitálu, čo by spôsobilo pokles vysokého podielu cudzích zdrojov a družstvo by mohlo redukovat' i riziko vyplývajúce z vysokej miery zadĺženosti.

Pri výpočte ukazovateľom finančnej analýzy ex post došlo k zisteniu, že hodnotené družstvo nedosahuje hodnoty odporúčané v literatúre a preto by sa malo zamerať taktiež na finančné plánovanie a finančnú analýzu. V súčasnom období je možnosť podnikania

a preto by sa manažéri mali venovať i finančnému rozhodovaniu, ktoré patrí k celkovému rozhodovaciemu procesu podniku a ovplyvňuje jeho úspešnosť, resp. neúspešnosť.

Po vstupe SR do EÚ má družstvo možnosť čerpať okrem finančných podpôr vyplácaných štátom i podpory vyplácané z fondov EÚ. Mohlo by sa zamerať na získanie prostriedkov z týchto fondov.

Extrémne hodnoty ukazovateľa doby inkasa pohľadávok, ktoré sú uvedené v Tab. 16 môže vyvolať problémy s platobnou schopnosťou družstva. Preto by sa malo družstvo zamerať na motiváciu svojich obchodných partnerov k včasnejšiemu uhrádzaniu pohľadávok. Námetom na zlepšenie tejto situácie je prijímať preddavky od svojich odberateľov a tým získať časť prostriedkov vopred, resp. poskytovať im skonto z ceny v prípade včasného zaplatenia.

K zlepšovaniu svojich výkonov a výsledkov by mohlo družstvo pristúpiť motiváciou zamestnancov. Mohlo by zamestnancom poskytnúť rôzne výhody, či už v podobe naturálnej alebo peňažnej, rôzne kurzy a školenia na zvyšovanie ich kvalifikácie, rôzne poukazy na rekreáciu a pod.

V hodnotenom družstve bolo zistené, že došlo k výraznému zvýšeniu čerpania bankových úverov v sledovanom období, konkrétne v poslednom roku. Družstvo potrebovalo väčší objem finančných zdrojov na financovanie stavby novej farmy, ale keďže malo nevyhovujúcu kapitálu, muselo prehodnotiť svoju momentálnu situáciu. Preto v poslednom sledovanom roku došlo k zvýšeniu kapitálových fondov a to predovšetkým dodatočnými peňažnými vkladmi členov družstva. Kapitálové fondy sú súčasťou vlastného imania a následne možno konštatovať i zvýšenie finančnej stability hodnoteného PD. Finančnú stabilitu muselo družstvo zvýšiť z toho dôvodu, že banka pri posudzovaní žiadosti o úver hodnotí bonitu klienta. Vysoký pomer cudzích zdrojov muselo družstvo znížiť, aby mu banka bola ochotná vysoký úver poskytnúť.

Záver

Finančné zdroje sú potrebné na uskutočňovanie podnikateľskej činnosti účtovných jednotiek. Význam podnikania je čím ďalej väčší a je potrebné mať dostatok finančných zdrojov. Finančné zdroje sú nevyhnutné nielen na začiatku podnikania, ale i v jeho priebehu. Finančné zdroje sa používajú na financovanie potrieb podnikateľských subjektov, na zakúpenie potrebného majetku alebo na rozšírenie jeho podnikateľskej činnosti.

Sledovaním týchto zdrojov bola určená ich výška v minulosti a súčasnosti. Finančné zdroje slúžia na získavanie kapitálu podniku, ktorý môže byť získaný z vlastným zdrojov. Kapitál podniku, resp. pasíva sa môžu získať i z cudzích finančných zdrojov.

Cieľom diplomovej práce bolo sledovanie štruktúry a dynamiky finančných zdrojov. Sledovanie štruktúry a dynamiky sme uskutočnili v Agrodružstve Senné v období 2006 – 2008.

Prvým krokom bolo vymedzenie jednotlivých finančných zdrojov po teoretickej stránke. Z tohto vymedzenia vyplýva, že podnikateľský subjekt môže byť financovaný z interných alebo externých zdrojov. K interným finančným zdrojom patrí zisk, odpisy, a ostatné interné finančné zdroje. K samofinancovaniu dochádza prostredníctvom zisku a odpisov. Zisk v podniku sa delí na zisk za účtovné obdobie alebo nerozdelený zisk minulých rokov. Nerozdelený zisk minulých rokov je kumulovaný súhrn ziskov z minulých období, ktoré neboli použité na financovanie potrieb podniku alebo sa nerozdelili medzi vlastníkov. Odpismi môže dochádzať k financovaniu potrieb i v tom období, keď podnikateľský subjekt nedosahuje zisk. K ostatným interným finančným zdrojom patria rezervné fondy, rezervy, zdroje z predaja majetku, zdroje z racionalizačných opatrení. K externým finančným zdrojom zaraďujeme vklad majiteľov na začiatku, ale i v priebehu podnikania, všetky druhy úverov a pôžičiek - krátkodobé a dlhodobé. Externé financovanie sa môže ďalej uskutočňovať prostredníctvom osobitných foriem, ktorými môže byť lízing, faktoring alebo forfaiting a rôzne druhy finančných podpôr – zo štátu alebo z fondov EÚ.

V ďalšej časti diplomovej práce som sa zamerala na vymedzenie jednotlivých finančných zdrojov v hodnotenom PD. Zistila som, že družstvo používa na financovanie vlastné i cudzie finančné zdroje. Z vlastných zdrojov družstvo využíva zisk, odpisy a z ostatných interných zdrojov zdroje z predaja majetku a rezervy. Zisk, ktorý družstvo dosahuje som sledovala za bežné účtovné obdobie v členení na jednotlivé činnosti

a celkový výsledok hospodárenia za účtovné obdobie. Tento zisk sa ani v jednom sledovanom roku nepoužil na financovanie a celá jeho hodnota prešla v nasledujúcom období do položky nerozdelený zisk minulých rokov. Nerozdelený zisk minulých rokov bol vykázaný v sledovanom období vo všetkých rokoch. Odpismi financuje družstvo nákup nových strojov a zariadení a tiež ich obnovu v prípade potreby, no finančné zdroje z neho získané môže použiť i na financovanie iných potrieb v prípade nutnosti. Interné finančné zdroje družstvo získalo i predajom nepotrebných strojov a zariadení a rezervami. K externým finančným zdrojom, ktoré hodnotené družstvo využíva, možno zaradiť členské podiely, dlhodobé bankové úvery a finančné podpory. Členské podiely sa každoročne zvyšovali o dodatočné vklady. Družstvo čerpalo v prvom sledovanom roku úver, ktorý mu bol poskytnutý ešte v roku 2001, v ďalších dvoch sledovaných rokoch začalo čerpať ďalšie úvery. Jeden z nich je zaujímavý tým, že na splatenie sa použije ďalší externý zdroj finančná podpora, konkrétne platba na plochu. Agrodružstvo Senné ako i iné subjekty uskutočňujúce poľnohospodársku výrobu má možnosť čerpať finančné podpory – priame platby, ktoré sú vyplácané zo štátneho rozpočtu SR a niektoré z prostriedkov EÚ.

Ďalším krokom diplomovej práce bolo zistenie kapitálovej štruktúry a hodnotenie, či bolo dodržané zlaté bilančné pravidlo. Možno konštatovať, že celkový kapitál sa medziročne zvyšoval. Podiel vlastného kapitálu na celkovom kapitáli bol v sledovanom období výrazne pod odporúčanou úrovnou a bol výrazný podiel cudzieho kapitálu, ktorý vo všetkých rokoch prevyšoval 60 % hodnoty celkového kapitálu. Zlaté bilančné pravidlo bolo dodržané pri hodnotení financovania dlhodobého majetku iba v poslednom sledovanom roku, no pri hodnotení financovania krátkodobého majetku vo všetkých rokoch, kedy sa tvoril čistý pracovný kapitál.

Súčasťou diplomovej práce bolo uskutočnenie čiastkovej finančnej analýzy ex post, zistenie finančnej situácie družstva a zhodnotenie jeho silných a slabých stránok. Uskutočnila som výpočet vybraných pomerových ukazovateľov finančnej analýzy ex post prostredníctvom údajov z účtovných výkazov Agrodružstva Senné.

Posledným krokom diplomovej práce bolo zhodnotenie poznatkov a námety na zlepšenie súčasného stavu, ktoré by malo družstvo prijať.

Finančné zdroje by mal mať podnik v dostatočnom množstve, aby bol schopný získať dostatočný kapitál na financovanie svojich potrieb. Preto je potrebné sledovať v každom podniku vývoj finančných zdrojov, ich štruktúru a výšku.

Syntéza prístupov spracovania a hodnotených výsledkov vo väzbe na ciele je obsahom 4.5 časti.

Použitá literatúra

1. BABITZ, Maroš – HAVRAN, Rastislav. 2005. *Štrukturálne fondy EÚ na Slovensku a možnosti ich transparentnejšieho využívania*. Bratislava: Adin, s. r. o., 2005. s. 9 – 12. ISBN 80-89244-00-9.
2. BELICA, Milan. 2002. *Podnikové financie*. 1. vyd. Nitra: SPU, 2002. 171 s. ISBN 80-8069-006-5.
3. BEŇOVÁ, Elena a kolektív. 2007. *Financie a mena*. 2. vyd. Bratislava: IURA EDITION, 2007. 391 s. ISBN 878-80-8078-142-2.
4. BIELIK, Peter. 2008. *Podnikové hospodárstvo*. 2. vyd. Nitra: SPU, 2008. 319 s. ISBN 978-80-552-0010-1.
5. CENIGOVÁ, Anna. 2009. *Podvojný účtovníctvo podnikateľov*. Vydavateľstvo: Ceniga, 2009. s. 237 – 270. ISBN 978-80-969946-1-8.
6. CHODASOVÁ, Alena – BUJNOVÁ, Darina. 2001. *Podnikanie v malých a stredných podnikoch*. 1. vyd. Bratislava: Ekonóm, 2001. ISBN 80-225-0961-2.
7. CHRASTINOVÁ, Zuzana. 2001. *Ekonomicko-finančná analýza prosperity poľnohospodárskych podnikov so zameraním na úpadkové podniky*. Bratislava: VÚEPP, 2001. ISBN 80-8058-212-2.
8. DLUHOŠOVÁ, D. 2004. Prístupy k analýze finančnej výkonnosti firiem a odvetví na bázi metódy EVA — Economic Value Added. In: *Czech Journal of Economics and Finance* [online], roč. 54, 2004, č. 11-12., s. 541 - 559 [cit. 2008-05-27]. Dostupné na: http://journal.fsv.cuni.cz/storage/996_04_541-559.pdf. ISSN 0015-1920.
9. FETISOVÁ, Elena – VLACHYNSKÝ, Karol – SIROTKA, Vladimír. 2004. *Financie malých a stredných podnikov*. 1. vyd. Bratislava: Iura Edition, 2004. 260 s. ISBN 80-89047-87-4.
10. *Finančné účtovníctvo a riadenie s aplikáciou IAS/IFRS II diel/2 časť*. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela, 2004. 266 s. ISBN 80-8083-022-3.
11. GRÜNWARD, Rolf - HOLEČKOVÁ, Jaroslava. 2007. *Finanční analýza a plánování podniku*. 1. vyd. Praha: Ekopress, 2007, 318 s. ISBN 978-80-86929-26-2.
12. GURČÍK, Ľubomír. 2004. *Podnikateľská analýza a kontroling*. 2. vyd. Nitra: SPU, 2004. 158 s. ISBN 80-8069-449-4.
13. HACHEROVÁ, Žofia – BOJŇANSKÝ, Jozef – HULÍK Richard. 2003. *Majetok a kapitál v podnikoch poľnohospodárskej prvovýroby*. 1. vyd. Nitra: SPU, 2003. 102 s. ISBN 80-8069-296-3.

14. HORVÁTHOVÁ, Elena. 2000. *Bankovníctvo*. 1. vyd. Bratislava: Súvaha, 2000. 320 s. ISBN 80-88727-42-1.
15. KISLINGEROVÁ, Eva – HNILICA, Jiří. 2008. *Finanční analýza krok za krokem*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008. 135 s. ISBN 978-80-7179-713-5.
16. KOŠČO, Tibor – SZOVICS, Peter – ŠEBO, Alexander – TÓTH, Marián. 2006. *Podnikové financie*. 1. vyd. Nitra: SPU, 2006. 194 s. ISBN 80-8069-725-6.
17. KOTULIČ, Rastislav – KIRÁLY, Peter – RAJČÁNIOVÁ, Miroslava. 2007. *Finančná analýza podniku*. 1. vyd. Bratislava: Iura Edition, spol. s. r. o., 2007. 199 s. ISBN 978-80-8078-117-0.
18. KRÁĽOVIČ, Jozef – VLACHYNSKÝ, Karol. 2006. *Finančný manažment*. 2. vyd. Bratislava: Iura Edition, 2006. 455 s. ISBN 80-8078-042-0.
19. KRIŠTOFÍK, Peter - ŠURANOVÁ, Zuzana – SAXUNOVÁ, Darina. 2009. *Finančné účtovníctvo a riadenie s aplikáciou IAS/IFRS*. 1. vyd. Bratislava: Iura Edition, 2009. 767 s. ISBN 978-80-8078-230-6.
20. Metodický pokyn Ministerstva Pôdohospodárstva SR č. 1900/2009-930 k nariadeniu vlády SR č. 20/2009 Z. z. o podmienkach poskytovania podpory v poľnohospodárstve formou priamych platieb v znení nariadenia vlády SR č. 155/2009 Z. z.
21. Opatrenie Ministerstva financií Slovenskej republiky z 31. marca 2003 č. 4455/2003-92, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o usporiadaní, označovaní a obsahovom vymedzení položiek individuálnej účtovnej závierky a rozsahu údajov určených z individuálnej účtovnej závierky na zverejnenie pre podnikateľov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva v znení opatrenia z 11. decembra 2003 č. 25 167/2003-92, opatrenia z 24. novembra 2004 č. MF/10069/2004-74 , opatrenia z 14. decembra 2005 č. MF/26670/2005-74, opatrenia z 12. decembra 2006 č. MF/25812/2006-74, opatrenia z 13. decembra 2007 č. MF/26120/2007-74 a opatrenia z 27. novembra 2008 č. MF/24219/2008-74.
22. PATAKY, Jozef. 2004. *Základy účtovníctva: [Učebné texty pre dištančné štúdium]*. 1. preprac. vyd. Nitra: SPU, 2004. 206 s. ISBN 80-8069-460-5.
23. PATAKY, Jozef – HACHEROVÁ, Žofia – KOČNER, Marián. 2008. *Základy účtovníctva*. 1. preprac. vyd. Nitra: SPU, 2008. 213 s. ISBN 978- 80-552-0009-5.
24. SERENČEŠ, Peter. 2008. *Financie a mena*. 3. vyd. Nitra: SPU, 2008. 181 s. ISBN 978-80-552-0144-3.
25. SCHOLLEOVÁ, Hana. 2008. *Ekonomické a finanční řízení pro neekonomy*. Grada Publishing, a. s., 2008. 256 s. ISBN 978-80-247-2424-9.

26. SOUKUPOVÁ, Božena – ŠLOSÁROVÁ, Anna – BAŠTINCOVÁ, Anna. 2004. *Účtovníctvo*. 2. vyd. Bratislava: Iura Edition, 2004. 638 s. ISBN 80-8078-020-X.
27. *Správa o poľnohospodárstve a potravinárstve v Slovenskej republike 2009 (stav za rok 2008)*. 2009. [online]. cit. [2010-04-08]. Dostupné na: <http://www.land.gov.sk/sk/index.php?navID=122&id=1964>.
28. SYNEK, Miloslav a kol. 2007. *Manažerská ekonomika*. 4. vyd. Praha: Grada Publishing, a. s., 2007, s. 464. ISBN 80-247-1992-4.
29. ŠABÍKOVÁ, Ingrid - SZOVICS, Peter. 2000. Pôsobenie finančných nástrojov v rámci malého a stredného podnikania. In: *Zborník vedeckých prác*. Nitra: SPU, 2000, s. 119 – 123. ISBN 80-7137-756-2.
30. VALACH, Josef. 2001. *Finanční řízení podniku*. 2. vyd. Praha: Ekopress, 2001, 303 s. ISBN 80-86119-21-1.
31. VEBER, Jaromír – SRPOVÁ, Jitka a kol. 2005. *Podnikání malé a střední firmy*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, 2005. s. 193 – 200. ISBN 80-2471-069-2.
32. VLACHYNSKÝ, Karol a kol. 2009. *Podnikové financie*. 1. vyd. Bratislava: Iura Edition, 2009, s. 524. ISBN 978-80-8078-258-0.
33. ZALAI, Karol a kol. 2008. *Finančno-ekonomická analýza podniku*. 6. vyd. Bratislava: Sprint, 2008. s. 385. ISBN 978-80-89085-99-6.
34. Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov.
35. Zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov.
36. www.mpsr.sk
37. www.podnikajte.sk
38. www.apa.sk

PRÍLOHY

Príloha 1

Počet zamestnancov za rok 2008		Priemerný evidenčný počet zamestnancov vo fyzických jednotkách
Zamestnanci spolu		38
v tom	robotníci v rastlinnej výrobe	8
	robotníci v živočíšnej výrobe	15
	remeselníci a opravári	4
	ostatní robotníci	1
	vedúci, technickí a administratívni zamestnanci	10
	ostatní zamestnanci	0
Počet osôb pracujúcich na dohodu o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru		11

Zdroj: vnútropodnikové výkazy a vlastné spracovanie

Príloha 2

Výkaz ziskov a strát za sledované obdobie			
Položka	2006	2007	2008
Výroba	29644	28482	36358
Tržby z predaja vlastných výrobkov a služieb	28793	27088	31811
Zmeny stavu vnútropodnikových zásob	-936	-449	2630
Aktivácia	1787	1843	1917
Výrobná spotreba	25655	25444	33408
Spotreba mat., energie	19374	20204	28518
Služby	6270	5240	4890
<i>Pridaná hodnota</i>	<i>4000</i>	<i>3038</i>	<i>2950</i>
Osobné náklady	9410	11696	10589
Mzdové náklady	6748	8338	7467
Náklady na sociálne poistenie	2419	3086	2767
Sociálne náklady	243	272	355
Dane a poplatky	694	732	794
Odpisy a OP k DHM a DNM	9264	9501	9691
Tržby z predaja DHM a materiálu	2129	2319	1845
ZC predaného DHM a materiálu	1251	880	1008
Ostatné výnosy z h. č.	18788	20018	19716
Ostatné náklady na h. č.	1666	184	169
VH z hosp. č.	2621	2382	2260
Výnosové úroky	1	1	14
Nákladové úroky	1106	877	951
Kurzové zisky	10	3	3
Kurzové straty	3	58	12
Ostatné výnosy z f. č.		5	789
Ostatné náklady na f. č.	367	691	970
VH z fin. č.	-1465	-1617	-1127
Daň z príjmov z bežnej činnosti	498	269	151
Splatná daň	282	269	151
Odložená daň	216		
VH z bežnej činnosti	658	496	982
Mimoriadne výnosy	44	147	
VH z mimoriadnej činnosti	44	147	
VH za účtovné obdobie	702	643	982

Zdroj: výkazy ziskov a strát a vlastné spracovanie

Príloha 3

Súvaha - strana aktív za sledované obdobie			
	2006	2007	2008
Majetok spolu	75055	77189	90531
Neobežný majetok	54399	54756	53942
<i>Dlhodobý nehm. majetok súčet</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	
<i>Dlhodobý hmotný majetok súčet</i>	<i>54735</i>	<i>54735</i>	<i>53921</i>
Pozemky	34396	31972	127
Stavby			29549
Samostatne hnuteľné veci a súbory hnuteľných vecí	15368	18413	19624
Základné stádo a ťažné zvieratá	3148	3117	3232
Obstaraný DHM	1233	1233	1389
Poskytnuté preddavky na DHM	233		
Dlhodobý finančný majetok	21	21	21
Ostatné dlhodobé CP a podiely	21	21	21
Obežný majetok	20440	22168	36402
Zásoby	13521	13198	15507
Materiál	814	975	343
Nedokončená výroba a polotovary	3531	4740	4787
Výrobky	5803	3739	5298
Zvieratá	3197	3725	5060
Poskytnuté preddavky na zásoby	176	19	19
Dlhodobé pohľadávky súčet	0	0	0
Krátkodobé pohľadávky	6822	8532	20360
Pohľadávky z obchodného styku	5321	4535	5180
Daňové pohľadávky	1453	3949	15132
Iné pohľadávky	48	48	48
Finančné účty	97	438	535
Peniaze	10	11	4
Účty v bankách	87	427	531
Časové rozlíšenie	216	265	187
Náklady budúcich období	216	265	187

Zdroj: súvahy a vlastné spracovanie

Príloha 4

Súvaha - strana pasív za sledované obdobie			
	2006	2007	2008
Spolu VI a záväzky	75055	77189	90531
Vlastné imanie	7839	8482	25192
Základné imanie	110	110	110
Základné imanie	70	70	70
Zmena základného imania	40	40	40
Kapitálové fondy	14	14	15742
Ostatné kapitálové fondy	0	0	15728
Zákonný rezervný fond z kapitál. Vkladov	14	14	14
Výsledok hospodárenia minulých rokov	7002	7715	8358
Nerozdelený zisk minulých rokov	7002	7715	8358
Výsledok hospodárenia za účtovné obdobie	713	643	982
Záväzky	56303	59418	57467
Rezervy	577	1475	531
Krátkodobé rezervy	577	1475	531
Dlhodobé záväzky	41725	39258	21494
Záväzky zo sociálneho fondu	184	175	145
Ostatné dlhodobé záväzky	41541	39083	21349
Krátkodobé záväzky	10456	11811	15173
Záväzky z obchodného styku	8294	9370	12878
Záväzky voči spoločníkom a združeniu	137	136	129
Záväzky voči zamestnancom	313	370	433
Záväzky zo sociálneho poistenia	562	703	731
Daňové záväzky a dotácie	518	378	133
Ostatné záväzky	632	854	869
Bankové úvery a výpomoci	3545	6874	20269
Bankové úvery dlhodobé	1979	5159	17230
Krátkodobé finančné výpomoci	1566	1715	3039
Časové rozlíšenie spolu	10913	9289	7872
Výnosy budúcich období	10913	9289	7872

Zdroj: súvahy a vlastné spracovanie